

IJAN MEKDONALD
KNJIGA
IZGUBLJENIH
SNOVA

Izabrane pri e

Izbor i prevod s engleskog:
Goran Skrobonja

PALADIN
Beograd, 2010.

SADRŽAJ:

Predgovor (Goran Skrobonja)

Restoran izgubljenih snova

Pravac: Kilimandžaro

Legitimne mete

*Nove avanture barona Minhauzena:
Zalivski rat*

Katarinin to ak (Naša Gospa od Tarzisa)

Portret Kralja bola od Van Goga

Psi plutalice

Dani Solomona Gurskog

Para

Vremenski vrt: Vilinska pri a

Najbolje i ostalo od Džejsma Džojsa

Plavi motel

Velika stolica

Gardenije

Stiže kišotvorac

Kralj jutra, kraljica dana

Neka udna želja

Fragmenti analize jednog slu aja histerije

Zvižduk u pet

Kamen, papir, makaze

PREDGOVOR

Ne znam kako to funkcionira kod drugih poklonika književnosti koja se najčešće naziva fantastikom, ali kod mene svaki susret s novim, značajnim piscem ove vrste proze deluje na nivou automatskog prepoznavanja: dovoljno je nekoliko rečenica, pasusa, i gotovo da mogu da čujem glasno *škljoc!* kao da je neki deo aparature mog uma koji je ranije nedostajao najzad uglavljen u ležište i mesto predviđeno samo za njega. Za ove tri decenije koliko pratim fantastiku u njenim najpopularnijim pojavnim oblicima (naučna fantastika, horor, epska fantastika), pamtim da mi se tako nešto dogodilo ukupno četiri puta. Prvi put s piscem čije je ime Rej Bredberi – ali tada sam bio previše mlad da bih tu vrstu prepoznavanja mogao svesno da registrujem (ipak, jasno se sećam da su u pitanju bile kratke Bredberijeve priče iz zbirke *Mali ubica – The Small Assassin* – svojevrsna aromna kombinacija horora i poetične naučne fantastike za koju sam donedavno bio ubeđen da je samo Bredberi kadar); drugi put, negde pred zimu 1984, to mi se dogodilo sa zbirkom priča *No na smena – Night Shift* – Stivena Kinga; treći i sudbonosni susret usledio je po etkom devedesetih godina prošlog veka, kada sam pročitao prvu stranicu romana *Hiperion – Hyperion* – Dena Simonsa; i najzad, sredinom 1995, kada je do mene dospela antologija Pitera Krautera *Uske kuće – Narrow Houses*, gde se nalazila priča „Restoran izgubljenih snova“ („*The Luncheonette of Lost Dreams*“) oveka po imenu Ijan Mekdonald.

Izenada, osetio sam da se krug zatvorio. Kao da sam istovremeno ostao čvrsto prikovan za kraj milenijuma, zagledan u fantastiku kakva će se pisati u sledećem veku, ujedno katapultiran natrag, u trenutak kada sam „otkrio“ Bredberijeve priče iz pedesetih. Uz klasične simptome – gotovo čujno *škljoc!*, sušenje usta, karakteristično stezanje u grudima koje me nekako uvek obuzme kada se susretnem s nekom velikom tvorevinom ljudskog duha i – zašto to ne priznati – *zavist* što neko može toliko dobro da piše – shvatio sam da moram pronaći, kako znam i umem, sve što je taj pisac objavio, pročitati to i pokušati da asimilujem, usvojim, makar deo tog raskošnog spisateljskog umeća.

„Restoran izgubljenih snova“ je, stoga, glavni krivac za objavljivanje mojih prevoda Mekdonaldovih dela na srpski jezik, a ovaj tekst ima za cilj isključivo da malobrojnim poklonicima fantastike kod nas približi Mekdonaldovo stvaralaštvo i usmeri ih na čitanje njegovih knjiga.

Rođen 1960. u Manchestru (Engleska), ovaj Irac odselio se u Severnu Irsku (Belfast) 1965, gde i danas živi. Studirao je psihologiju, a debitovao je pričom „Ostrvo mrtvih“ 1982. u tada još aktivnom severnoirskom časopisu *Extro*. U toku svoje petnaestogodišnje karijere objavio je dvadesetak knjiga, od kojih su tri zbirke kratkih priča, dok su ostale romani i jedna grafička novela. Nominovan je za mnoge nagrade koje se dodeljuju autorima žanrovske proze u svetu, a više njih je i osvojio, prevashodno zahvaljujući i svom izuzetno nadahnutom korišćenju jezika i metafore. Njegov roman *Brazil (Brasyl)* iz 2007. dospelo je u najuži krug za najuglednije nagrade kao što su „Hjugo“ i „Nebjula“, a osvojio je nagradu Britanskog udruženja za naučnu fantastiku (BSFA) kao najbolju roman objavljen te godine,

Prvi Mekdonaldov roman, *Bespućje – Desolation Road* – objavljen je 1988, i naišao odmah na nepodeljeno oduševljenje kritike i čitalaca. Reč je o romanu magijskog realizma čija se radnja odigrava na Marsu. Likovi kao što su Doktor Alimantando, Gospodin Jerihon, Deda Haran, Rael Mandela, Radžandra Das, Babuška, Mikal Margolis, Persida Dronjak, tri brata Galičeli i još gomila njih, slučajno ili namerno, dolaze u Bespućje, neverovatno naselje u kojem se dešavaju neverovatne stvari. I sama ova imena dovoljna su da podstaknu imaginaciju čitaoca, a Mekdonald se potrudio da uz svako od njih obezbedi i dovoljno

magi njih događaja, tako da pojedina poglavlja ovog romana funkcionišu i kao kratke priče – postariji par gubi se u beskrajnom prostoru svog vrta, neko krade bebu koja raste u tegli da bi je zamenio plodom manga, neko ovek po imenu Šaka svira električnu gitaru za oblake i izaziva prvu kišu posle stotinu i pedeset hiljada godina. Mekdonald je izjavio da ga za ovu knjigu nije inspirisao samo magijski realizam, već i neki pisci naučne fantastike, od kojih posebno navodi Reja Bredberija, i to ne isključivo Bredberija iz *Marsovskih hronika*, već i iz romana kao što je *Nešto zlo nam se privlači*. *Bespuća* je bilo na vrhu Lokusovih nominacija za najbolji prvi roman u 1988, a nominovano je i za nagradu „Arthur C. Klark“ 1990. Mekdonald je nastavio da piše o univerzumu *Bespuća* i najviše i deo njegovih priča o teraformiranom Marsu preveden je i u ovoj deo ove zbirke – „Katarinin točak (Naša Gospa od Tarzisa)“, „Velika stolica“, „Para“, „Zvižduk u pet“, i naravno, „Restoran izgubljenih snova“.

Iste godine kad i *Bespuća*, objavljena je i zbirka Mekdonaldovih kratkih priča *Snovi o carstvu – Empire Dreams*. Pošto je mladi pisac bio nominovan za nagradu „Džon V. Kembel“ kao najbolji novi pisac 1985, izdavač Bantam bio je dovoljno uveren da može da istovremeno štampa dve knjige nepoznatog autora. Pored već pomenute priče „Katarinin točak (Naša Gospa od Tarzisa)“ i debitantskog „Ostrva mrtvih“, ova zbirka predstavila je itaocima i Mekdonaldove sjajne pripovetke „Kralj jutra, kraljica dana“ te „Nedovršeni portret Kralja bola od Van Goga“ kao naznaku budućih pisateljevih interesovanja.

Godine 1989. objavljen je drugi Mekdonaldov roman, *Na Plavoj šestici – Out on Blue Six* – koji govori o neuspeloj utopiji (što je bila prilika za ista tema među britanskim piscima SF-a za vreme Margaret Thatcher). Osnovni koncept pozajmljen je donekle od Orvela – svaki građanin koji nije u potpunosti srećan, kriv je zbog Zločina bola; jedan karikaturista objavljuje strip koji je isuviše satiran, pa počinje da ga progoni Policija ljubavi. Da bi im umakao, odlazi u podzemlje i susreće mnogo ljudi koji se tamo kriju. Sâm Mekdonald rekao je da bi najviše voleo da nije napisao tu knjigu. „Suviše sam se trudio da ponovim uspeh *Bespuća* i to mi nije pošlo za rukom.“ Na pitanje italaca zbog čega je tako, kada su u *Plavoj šestici* neki delovi sjajni, Mekdonald je rekao: „Baš zato, što su u pitanju samo neki delovi.“ Ipak, knjiga nije loša, premda predstavlja njegovo do sada najslabije objavljeno delo. Mekdonald tvrdi da je njegov omiljeni film *Brazil* Terija Gilijema i da ga svakog meseca gleda, tako da se čini da je on dosta uticao na nastanak ovog romana.

Dve godine kasnije (1991), pojavio se Mekdonaldov roman *Kralj jutra, kraljica dana – King of Morning, Queen of Day* – zapravo produžena verzija njegove istoimene kratke priče iz *Snova o carstvu*. U ovom romanu, on pristupa odabranoj temi s novom zrelošću i disciplinom. Rezultat je delo nenadmašnog kvaliteta koje se može uporediti s najboljim radovima Tima Pauersa, Roberta Holstoka ili Arlisa de Linta. Knjigom su tri povezane novele s kratkom meugrom (priča iz *Snova o carstvu* osnova je za prvu novelu). Premisa je da ljudska podsvest može da pristupi fundamentalnim silama vasiljene i da su ljudski mitovi stvorili neku vrstu ezoterične geografije „mitskih linija“ koja se preklapa s geološkim pejzažima. Neki ljudi mogu da osećaju mitske linije; vrlo malo njih može da stvara vilenjake, bogove i demone koji ih progone. Radnja romana smeštena je u Irsku, koja sasvim prirodno vrvi mitskim linijama. Godine 1913, devojčica u pubertetu, podložna svojoj potisnutoj seksualnosti i opijena romantizmom Keltskog sumraka Jejsa i kompanije, stupa u kontakt sa energijom mitskih linija – sa silom Vilinske zemlje. Ona postaje u potpunosti „mitski svesna“ i kadra da crpi energiju kako bi projektovala uobličene misli u svet kao stvorenja iz fenijskih mitova, da bi konačno prošla kroz bizarnu apoteozu.

Ispostavlja se da je potencijal za „mitsku svest“ nasledna osobina. U drugom delu (smeštenom u tridesete godine dvadesetog veka) i trećem delu (sadašnjica), njeni potomci pokušavaju da se izbore s posledicama te udne i strašne moći. Konačno, njena prauka suprotstavlja se njoj i žiteljima Vilinske zemlje, ne pomaže u magijskih knjiga i pentagrama, već pomaže u dva kendo-mata i svog raunara.

Novele koje su ovaj roman, smeštene u različite vremenske periode, imaju za modele pisce iz odgovarajućeg doba. Prvi deo je omaž ranim piscima SF-a i Vilijamu Batleru Jejsu, u obliku dnevnih zapisa, beležaka itd. Drugi deo je mešavina Beketa i Džejsa Džojlsa. Meugrom je nadahnuta Molinim monologom iz Džojsovog *Uliksa* („Knjiga je došla do lektora i on mi je svuda ubacio tačke“, kaže pisac. „Posle sam morao ponovo da ih

brišem.“), dok je tre i deo zasnovan na savremenim medijima. Ovaj roman osvojio je nagradu „Filip K. Dik“ za 1992, kao najbolji džepni SF original.

Godine 1992. Mekdonaldu se pojavljuju ak tri dela: *Ježicima transa – Speaking in Tongues* (nova zbirka kratkih pri a), *Kling Kleng Kla – Kling, Klang, Klatch* (grafi ka novela s Dejvidom Litltonom) i roman *Srca, šake i glasovi – Hearts, Hands and Voices* (naslov u Americi: *Podeljena zemlja – The Broken Land*).

U zbirci *Ježicima transa (Speaking in Tongues – lat.: GLOSSOLALIA, ekstati no ili naizgled ekstati no oglašavanje obi no nerazgovetnim zvucima nalik na govor, kao na verskim skupovima, koje neki smatraju manifestacijom dubokog religijskog iskustva)* sabrane su pri e koje su usredsre ene više na stil i jezik nego na zaplet i tzv. „tvrde“ nau nofantasti ne ideje. Mekdonald ovde tako e koristi ambijent kiberpanka i Tre eg sveta, tako da se radnja njegovih pri a ne odigrava u Njujorku, Londonu ili Amsterdamu, ve u Haj Brazilu, Dahomeju, Penangu i Najrobiju. Jedan od primera za ovo je pri a „Gardenije“, koja se tako e nalazi u ovoj knjizi, o koriš enju prenosnika materije radi dosezanja novog nivoa duhovnosti. Zbog tog prenosnika materije, ini se da je pri a tvrda nau na fantastika, ali Mekdonald piše o atmosferi, a ne o tehni kim detaljima. Neolatinski svet više je uobli en nego sam ure aj. Isto važi i za ostale prevedene i ovde uvrštene pri e iz knjige *Ježicima transa*: za suvu pustinju u pri i „Stiže kišotvorac“, Nema ku iz tridesetih godina dvadesetog veka u pri i „Fragmenti analize jednog slu aja histerije“ ili apokalipti ni svet iz pri e „Psi plutalice“. Zbog takve raznovrsnosti i upe atljivosti, *Ježicima transa* je mo na knjiga i Mekdonaldove pri e u ovoj zbirci zapravo su snažni snovi ija snaga delimi no poti e naprosto iz uro ene keltske elokvencije, jezika i ritma Jejtisa, Džojisa i velikih epskih bardova pre njih, dokazuju i, po re ima *Lokusovog* kriti ara Farena Milera, da „žanrovska proza može biti lepa i snažna kao pesma, neka važna jedna ina ili kuršum zariven u srce“.

Radnja romana *Srca, šake i glasovi/Podeljena zemlja* smeštena je u svetu gde se „kamionci“ (*trux*) i ku e odgajaju, dok se glave mrtvih ljudi stavljaju na naro ito drve e gde rastu i u stanju su da komuniciraju. Osnovni zaplet je u borbi dve grupe ljudi razli itih religija. Upravo sli nost izme u doga anja u romanu i savremene situacije u Severnoj Irskoj navela je mnoge poštovaoc Mekdonaldove proze da ga kritikuju zbog isuviše jednostavnog (direktnog) prenošenja dnevne politike u SF milje. Interesantno je šta sâm pisac kaže o problemu dnevne politike u knjizi *Srca, šake i glasovi/Podeljena zemlja*: „Po eo sam da pišem o Irskoj i Severnoj Irskoj, a onda sam video da je to upravo ista stvar kao ono izme u UN i Iraka, Kurda i Ira ana. Sasvim isto kao u Šri Lanki izme u Tamilaca i Sinhalaca. To je posvuda. To je velika bolest kraja dvadesetog veka, izbijanje etni kih sukoba. I tako sam pokušao da kažem: da, pišem sa irskog stanovišta, ali ja pokušavam to da otvorim tako da bih pokazao kako se isto dešava posvuda.“ Roman *Srca, šake i glasovi* nominovan je za nagradu „Artur . Klark“ 1993. godine.

Kling Kleng Kla je tzv. „grafi ka novela“, odnosno luksuzni strip, književnoumetni ka forma koja je krajem osamdesetih i po etkom devedesetih godina stekla izuzetno uvažavanje kod književne kritike, prevashodno zahvaljuju i takvim piscima poput, recimo, Alana Mura, Granta Morisona, ili Nila Gejmana (svojim stripom *Sendmen* ovaj potonji osvojio je 1993. Svetsku nagradu za fantasti nu književnost!), tako da je angažman tada još mladog pisca kao što je Ijan Mekdonald i na ovom polju sasvim prirodan i predstavlja zanimljivu digresiju od njegovih isto prozних radova. Ovaj strip realizovan je 1992. sa umetnikom Dejvidom Litltonom i predstavlja šarmantnu *noir* detektivsku pri u iji su glavni protagonisti – plišani medvedi koji žive u Zemlji igra aka, paraleli Holivuda iz etrdesetih godina dvadesetog veka. Ali, i pored naizgled neobavezne zabave, Mekdonald vešto i ironi no uspeva da se dotakne nekih veoma zna ajnih socijalnih problema, prevashodno me urasnih odnosa (surevnjivost koja vlada izme u „obi nih“, bela ko-protestantskih meca i doseljenih pandi organizovanih u trijade, pa ak i izme u medveda i simbioti kih mašina, dok je naslov direktna asocijacija na naziv zloglasne ameri ke organizacije iji su inicijali tako e KKK). U domenu grafi kih novela, ovo je izuzetno upe atljivo ostvarenje.

Tokom 1994, Mekdonald je objavio još dve knjige: *Nekrovil*, odn. *Terminal Kafe* u Americi (*Necroville/Terminal Café*) i *Kamen, papir, makaze* (*Scissors Cut Paper Wrap Stone*).

Grade i na neki na in manifest novog SF pokreta me u savremenim britanskim piscima okupljenih oko asopisa *Interzone* (treba pomenuti imena kao što su Pol Mekoli, Sajmon Ings, donekle i Kim Njumen), kojima vode a ideja i zajedni ka karakteristika treba da bude pisanje takve nau ne fantastike koja reflektuje svakodnevni život ve ine ljudi, a on nije toliko u kontaktu s istom naukom koliko s tehnologijom, Mekdonald je objavio *Nekrovil*, spojivši na prvi pogled teško spojive elemente kiberpankerske ikonografije (korporacije koje vladaju svetom, virtualna stvarnost, simbioza oveka i ra unara) i makropogleda na sudbinu ove anstva razapetog izme u svojih ekstrovertnih (osvajanje svemira) i introvertnih stremljenja (bavljenje dnevnom politikom s primesama antiutopije). Me utim, *Nekrovil* je daleko više od pukog uzbudljivog futuristi kog „haj-teh“ trilera. Teme koje ovaj roman vrlo ozbiljno i iscrpno razmatra zalaze duboko u pitanja o prirodi života, smrti i onoga što nas o ekuje Iza, pitanja kakva postavljamo sebi od samog trenu kada postanemo svesni sopstvene smrtnosti i ne možemo ih se otresti sve do kraja života.

Osnovu Mekdonaldove slike bliske budu nosti ove anstva ini munjeviti napredak nanotehnologije. Mekdonald pripisuje primarni postulat knjige jednom drugom piscu SF-a, Ijanu Votsonu: „...prvo što emo dobiti s nanotehnologijom jeste besmrtnost“, dok jedan izmišljeni nau nik, Tesler, daje korolarijum, zaklju ak: „Prvo što emo dobiti s nanotehnologijom jeste vaskrsavanje mrtvih.“ U *Nekrovilu* postoje izvesne paralele s novelom Roberta Silverberga „Ro en s mrtvima“ iz 1974. (ija je radnja smeštena upravo u 1993, kada je Mekdonald pisao *Nekrovil!*) gde vaskrsnuti mrtvi „žive“ u Hladnim gradovima ne mare i za svoj prethodni život. Ali dok Silverbergovi mrtvi podse aju na dokone i elegantne bogataše, Mekdonald ima sasvim druga iju viziju: iako njegovi mrtvi vaskrsavaju s novim, poboljšanim telima, samo oni najbogatiji mogu da izbegnu dugotrajno ropstvo koje im name e legislativa korporacije *Tesler–Tanos* (u romanu koji vrvi od španskih izraza, re je „korporada“), tako da položaj vaskrsnutih podse a na položaj crnaca pod aparthejdom, dok su samo tzv. „slobodni mrtvi“ u svemiru izborili nezavisnost.

Radnja itavog romana odigrava se u rasponu od 24 sata koliko traje Dan mrtvih (od jutra 1. do jutra 2. novembra neke godine u budu nosti). Protagonisti su petoro mladih ljudi koji su bili prijatelji i koji se svake godine okupljaju u Nekrovilu, gradu mrtvih, nekadašnjem centru Los An elesa. Svi su oni živi, mada je jedan blizu smrti (i prestravljen zbog toga, bez obzira na sigurno vaskrsnu e), i svi dospevaju u najrazli itije situacije koje e se svesti na borbu na život i smrt (uslovno govore i), sve do slede eg jutra koje e osvanuti nad izmenjenim svetom. Tako ovo unutrašnje putovanje protagonista prema spoznajama kakve ni u snu nisu mogli da o ekuju predstavlja ono što teoreti ari i kriti ari moderne horor književnosti nazivaju „no nim putovanjem“ iji su cilj mra ne i nepoznate dubine sopstvenog bi a.

Mekdonald u *Nekrovilu* gradi iznena uju e uverljivu budu nost u kojoj je Južna Kalifornija hispanizovana daleko iznad sadašnjeg stanja, gde su „Anglosi“ u manjini i gde je rasa izgubila socijalni zna aj prevashodno zahvaljuju i podeli na žive i mrtve. Protagonisti ove budu nosti – me u njima ponajviše lik po imenu Kamagvaj – prona i e po završetku te duge no i odgovore na krajnje egzistencijalna pitanja, ali ti odgovori ne e ni najmanje ispuniti njihova o ekivanja... a itaoca e zate i podjednako nespremnog. U savremenoj fantasti noj prozi, gde je sve ve oprobano, upotrebljeno i prikazano, možda je najteže iznenaditi itaoca koji ne samo što je visoko sofisticiran, ve i podrobno poznaje sve ono što vredi u teku oj književnoj žanrovskoj produkciji. Zbog toga je *Nekrovil* izuzetno uspešno delo, a njegovo zapanjuju e bogatstvo ideja uzor je za mnoge pisce koji tek dolaze, bez obzira na sklonosti prema ovom ili onom podžanru fantastike. Poklonici horora na i e u *Nekrovilu* obradu ve ite tabu teme o živim mrtvacima, nekrofiliji u širem smislu re i i preispitivanju samog fenomena života, dok e oni naklonjeniji „tvrdom“ SF-u imati dovoljno vešto iskombinovanih elemenata kiberpanka i spejs opere da kona no uživaju u kvalitetnom i upe atljivom nau nofantasti nom romanu, posle niza osrednjih dela istrošenih pisaca koja svedo e o posustalosti žanra. Kako god bilo, i jedni i drugi ima e dodirnu ta ku u sjajnoj prozi na kakvoj Mekdonaldu mogu da pozavide mnogi „veliki“ pisci glavnog toka.

Novela „Dani Solomona Gurskog“, koja se nalazi u ovoj zbirci, objašnjava genezu sveta *Nekrotila*, ali ide i mnogo dalje od toga, istražuju i spekulativne mogu nosti o sudbini univerzuma i multiverzuma na osnovu najnovijih teorija kvantne fizike.

Kamen, papir, makaze je tako e novela, objavljena kao zasebna knjiga o dvojici muškaraca koji biciklima kre u na hodo aš e od hiljadu milja, da bi posetili Japan 21. veka – jedan je ri okosi Evropljanin Itan Ring, dok je drugi njegov japanski prijatelj Mas. Oni su zajedno razvili izvestan broj specijalnih štamparskih slova koje nazivaju „frakterima“. Ta slova imaju izuzetnu mo da u osobi koja ita tekst ispisan njima izazovu odre enu reakciju. Ono što se pro ita mora da se poslušā, vreme moē da stane, odre ene stvari da se zaborave, da se dogodi udesno izle enje itd. Kao i u svojim dužim radovima, Mekdonald dozvoljava svojim likovima da izrastu izvan granica uobi ajenih za neke druge pravce SF knjiēvnosti, poput, recimo, kiberpanka iji je Mekdonald savremenik, uz sve prate e politi ke, socijalne i ekonomske elemente, kao i odlike tehno trilera koje vode zaplet prema iskupljenju, katastrofi, katarzi.

Mekdonald kaēe da mu je zamisao o ovoj noveli pala na pamet kada je pro itao knjigu britanskog dizajnera Nevila Brodija, koji je u njoj govorio o autoritarnim vrstama slova. U jednoj prilici, iskoristio je objašnjenje o nastanku novele „Kamen, papir, makaze“ kako bi obrazložio i to zbog ega ga, kao pisca, mnogo više interesuje uticaj budu ih tehnologija na svakodnevni život ljudi: „Pomislio sam: šta kad bi postojala vrsta slova toliko autoritarna da moraš da poslušāš šta god je njima napisano? To se zatim razgranalo u raznorazne stvari poput razli itih grafi kih slika koje imaju direktan psihološki efekt, kao na primer da osetiš strah kada ih pogledāš. Pogledāš sliku i ona ti izbriše pam enje. Neke ne moēš ni da vidiš jer su ti kao slepa mrlja u oku... a neke sprēe mozak svakome ko ih pogleda... Imamo sve te fizi ke zakone univerzuma za koje svi tvrde da su vrsti. A gotovo svaka nau nofantasti na knjiga ima tendenciju da ta pravila zaobi e... recimo, svemirski brodovi brži od svetlosti, to je zaobilaženje pravila... novi pokret u nau noj fantastici trebalo bi da reflektuje ove 'meke' nauke, poput psihologije ili ekonomije, s kojima najdirektnije imamo kontakt. Koliko e ljudi od danas, pa recimo do godine 30.000. ikada posetiti crnu rupu? Pedeset? Moēda šezdeset uvrh glave. A opet, ako imamo nanotehnologiju, svaki pojedini aspekt svakog pojedinog ljudskog života ovde, na Zemlji, bi e fundamentalno izmenjen. Me utim, pisci još pišu o crnim rupama...“¹ I „Kamen, papir, makaze“ ine deo zbirke koju držite u rukama.

O ito je da je ova knjiga bila samo svojevrsni predah pred objavljivanje slede eg Mekdonaldovog romana: **aga**, tj. **Obala evolucije** u Americi (*Chaga*, odn. *Evolution's Shore* – 1995). Re je o proširenoj verziji kratke pri e „Pravac: Kilimandžaro“ koja se nalazi u ovoj knjizi, iz zbirke *Ježicima transa*. Ameri ko izdanje je nešto duēe od britanskog, zahvaljuju i druga ljoj redakciji, dok postoji tako e i pri a „An eo beležnik“, koja je zapravo izvadak iz romana. Ovde Mekdonald potvr uje svoje interesovanje za tzv. Tre i svet, jer se radnja zbiva u Keniji, u 21. veku, gde su aterirali „biološki paketi“ iz svemira iz kojih po inju da se pomaljaju i da se razmnoēavaju neobi na živa bi a. Britanski naziv ovog romana poti e od imena udne oblasti koja se formira oko planine Kilimandžaro posle pada meteora – oblasti koja delom podse a na nadrealizam Maksa Ernsta, a delom na nanotehnološku džunglu. Me utim, u ovom slu aju naziv ameri kog izdanja je evokativniji, jer nagoveštava kako tu inske plime promena koje se šire iz središta age, tako i drevne mutacije koje su iznedrile naš svet i nas.

Iako smeštena u Afriku 21. veka, radnja po inju u brdima Antrima, blizu Belfasta, u Severnoj Irskoj. Glavni lik je Gabi Mekaslan, novinarka koja odlazi u Keniju da bi izveštavala o udnim dešavanjima. Tamo susre e ameri kog nau nika po prezimenu Šepard, koji e joj postati saputnik u avanturi, u Najrobiju pretvorenom u centar za jeftinu obradu podataka gde sve vrvi od softverskih brokera i lokalnih bandi opremljenih visokom tehnologijom. Izme u Gabi i doktora Šeparda razvija se odnos pun erotskog i intelektualnog uzbu enja, suprotstavljen dubokoj moralnoj nesigurnosti ove anstva suo enog sa zbunjuju om zonom promene koja moē biti i tu inski kancer, novi raj sa sve zmijom koja mami na greh, ili

¹ Iz govora Ijana Mekdonalda na švedskom SF kongresu ConFuse održanom 1992. godine.

možda naša jedina nada. Pred kraj knjige, Mekdonald uzgred pominje niz svemirskih šatlova iz 21. veka koji su dobili imena po velikim SF piscima našeg stole a. „Ako takve letelice ikada budu sagra ene“, veli kriti ar Faren Miler, „jedna od njih trebalo bi da se zove Ijan Mekdonald, zbog njegove sposobnosti da kombinuje velike ideje s trodimenzionalnim ljudskim ponašanjem, zastrašuju eg potencijala (u prikazivanju) individualnih gubitaka (starih i novih), literalne složenosti sa smislom za udesno od kog zastaje dah.“ Još jednom je ovaj pisac pokazao gotovo bezgrani nu maštovitost u izvrsnom i uzbudljivom romanu, i ako se za *Nekrovil* moglo re i da je zapanjuju a knjiga, *Obala evolucije*, po skromnom mišljenju potpisnika ovih redova zaslužuje epitet „veli anstvena“. Ovu knjigu možete gurnuti pod nos svakom od onih mnogobrojnih zagovornika teze da je SF trivijalna književnost, sigurni da e dobro razmisliti pre nego što bude ponovio takvu paušalnu i neosnovanu tvrdnju. *aga/Obala evolucije* dobila je 1998. dostojan nastavak u romanu *Kirinja (Kirinya)*, a deo univerzuma age ini i Mekdonaldova novela *Tendeleova pri a (Tendeleo's Story)* objavljena 2000. godine kao zasebna knjiga.

Krajem 1996. pojavila se Mekdonaldova knjiga *Žrtvovanje budala (Sacrifice of Fools)*. Glavni junak ovog romana, Endi Gilespi, pripadnik je teroristi kog odreda u Belfastu godine 2001. Istog dana kada, zbog loše izvedenog pogubljenja, Gilespi dospeva u zatvor, tu inska rasa Ši'ana stupa u prvi kontakt sa Zemljom. Tako Gilespi svoj prvi kontakt doživljava u zatvoru Mejs, u tragi nim i užasnim okolnostima koje ga ine jednim od malobrojnih ljudi s pravim uvidom u jezik i kulturu ši'anskih kolonista. Po osloba anju, on postaje zaštitnik pridošlica, ali kada do e do niza brutalnih ubistava, policija ga proglašava za glavnog osumnji enog.

„Mekdonaldov junak kompleksniji je, sa više mana, duhovitosti i prave humanosti nego prose ni klon Filipa Marloua“, kaže Kris Bauer, recenzent britanskog asopisa *SFX*, „ali i dalje spada u prepoznatljivu školu detektivskih likova. Žena po imenu Robin Danbar, glavni policijski lik, jeste ona prava retkost: stvarna osoba u uniformi.“ Ši'anska fiziologija, psihologija i kultura prikazane su uverljivo i logi no, a Unserat Souleraja, vitez-advokat ši'anskog prava, predstavlja podjednako retku tvorevinu – uverljivog tu ina koji ubire naklonost bez potrebe da žrtvuje svoju ne-humanost. „U ovoj elokventnoj knjizi plamte teme razli itosti i na ina na koji reagujemo na nju, naše reakcije na pridošlice spolja i veze izme u seksa i nasilja... Ovo je mo no pripovedanje. Vrlo promišljeno, pametno napisano i do daske iskreno“, napominje Kris Bauer u svojoj recenziji Dovoljno je re i da je, na lestvici rangiranja kvaliteta knjiga u *SFX*-u *Žrtvovanje budala* ocenjeno sa A+. U knjizi koju držite u rukama, o univerzumu iz ovog Mekdonaldovog romana govori pri a „Legitimne mete“.

Po etak novog milenijuma doneo je dugo o ekivani nastavak Mekdonaldovog prvenca, *Bespu a*, roman *Ares ekspres (Ares Express)*. Premda uzbudljiv i zanimljiv toliko da se ita bez daha, ovaj roman ipak nije uspeo da dosegne onu arobnu za udnost Mekdonaldovog prvenca, ali nipošto se ne može re i da je razo arao itaoce.

Mekdonaldovo uverenje da e Tre i svet u bliskoj budnosti biti središte razvoja nauke i tehnologije, što zbog uro ene sklonosti tamošnjeg živilja (pogledajte, recimo, koliko Indijaca i Pakistanaca danas radi u najve im kompanijama koje se bave ra unarskom tehnologijom), što zbog jeftine radne snage, urodilo je nizom njegovih knjiga u prvoj deceniji novog milenijuma.

Tu je najpre *Reka bogova (River of Gods)*, roman iz 2004. koji slika Indiju 2047. godine, na stoti ro endan njene nezavisnosti, raspar anu i suo enu sa izazovima rata za vodu, vešta kim inteligencijama koje žele da se otrgnu ljudskoj kontroli i dekadencijom ljudske rase, u vrtoglavom i raskošnom svetu bolivudskih šarenih fantazija i surovih zakona globalnih tehnologija i ekonomskih vladara iz senke. Ovaj veli anstveni roman ponovo je usmerio pažnju književne kritike na Mekdonalda, a zbirka pri a *Dani u Kiberabadu (Cyberabad Days)* iz 2008. bavi se istim okruženjem i univerzumom toliko uspešno da je nominovana za sijaset žanrovskih književnih nagrada.

Roman *Brazil (Brasyl)* iz 2007. pokazao je koliko je Mekdonald tokom svoje karijere napredovao i usavršio stil. Kao i u *Reci bogova*, svet oslikan u *Brazilu* pun je egzotike, lokalnih izraza na portugalskom i prizora uzbudljive zemlje kojom se Mekdonald bavi u tri razli ita vremenska toka, iz tri razli ite vasseljene multiverzuma, a naš cenjeni mladi pisac

žanrovske proze Oto Oltvanji možda je najkonciznije opisao ovo delo kao „sempl fudbala, kvantne fizike, rijaliti programa, DJ kulture, kapuera, Indiosa i favela, istorijsku hroniku, sociološku studiju, filozofsko-nau nu kontemplaciju i kiberpankerski akcioni superspektakl“. Ovo je knjiga s kojom je Mekdonald ponovo postigao veliki uspeh i kod kritike i kod publike, a preostaje da vidimo ho e li njegov novi roman *Tekija* (*The Dervish House*) najavljen za sredinu 2010. godine (s radnjom smeštenom u Tursku) biti dostojan svog prethodnika.

Uz pri e koje predstavljaju delove svetova iz pojedinih Mekdonaldovih romana, u ovoj zbirci nalazi se i nekoliko bisera za udne proze kojima je mesto u svim ozbiljnim antologijama savremene angloameri ke književnosti. Pored pomenutih „Fragmenata analize jednog slu aja hysterije“ i pri e „Neka udna želja“, to se prevashodno osnosi na „Najbolje i ostalo od Džejmsa Džojisa“, te i na pri u „Plavi motel“.

Upitan na kongresu *ConFuse 92* kakve on to veze ima s Džojсом, Mekdonald je objasnio kako u Irskoj možete biti ugledan književnik samo ako pišete poeziju, ma koliko ona loša bila loša. „Džejms Džojс je nekakav moj na in da budem nepristojan prema literarnom nasle u... postavljам se prema (Džojсу) bez poštovanja, ali rado zamišljam da bi on, kad bi bio u životu, uživao u tome da mu neko ne ukazuje poštovanje.“² Zaista, sa osloncem na teoriju multiverzuma, Mekdonald je velikana književnog nasle a svoje zemlje prikazao kao putnika kroz vreme, oveka željnog da upozna nepregledna me uzvezdana prostranstva i uspešnog popularnog muzi ara u svetu koji je pop revoluciju doživeo po etkom dvadesetog veka, zahvaljuju i tehnologiji voštanih cilindara i fuziji zapadnja ke muzike i muzike islamskog sveta.

S druge strane, „Plavi motel“ je noveleta koja je ujedno i omaž poznatom kompozitoru muzike za Hi kokove filmove Bernardu Hermanu. Iako je Mekdonald svojevremeno izjavio da ne voli naro ito horor i da, recimo, ne podnosi Klajva Barkera, „Plavi motel“ se može okarakterisati kao nešto što bi se nazvalo „hororom alternativnih svetova“. Elen Detlou, koja je ovu noveletu uvrstila u svoju osmu godišnju zbirku najboljih horor pri a, tvrdi da se Mekdonald ipak potrudio da i za nju dâ nau nofantasti no objašnjenje: „Trenutno moderna kvantna teorija u i nas da beskraj mogu ih vasseljena može da doživi kolaps usled bilo kog kvantnog doga aja. Ono što mene zanima jeste zašto se to uvek dešava vasseljeni ija je džemom namazana strana okrenuta nadole. Osim toga, verujem u kvantnu ironiju: od svih mogu ih vasseljena, kvantni kolaps konfigurisan je tako da teži pesni koj pravdi.“

Mada u svim gore pomenutim knjigama i pri ama s lako om koristi odlike stila koji se obi no u savremenoj književnosti naziva „magijskim realizmom“ i vezuje za poznate latinoameri ke pisce, Mekdonald, koji poti e iz zemlje s bogatom mitološkom tradicijom, izabrao je žanr tzv. „tvrde“ nau ne fantastike kao polje na kojem najbolje i najlakše može da se izrazi. Primenjuju i na delu ono što sam naziva „metodom remiksa“, pisac je uspeo da u poslednjih dvadesetak godina udahne novi život posustalom žanru ije ideje kao da su presahnule. Njegov „iskorak“ u nov na in pripovedanja unutar SF-a toliko je osoben da se pojedini kriti ari i hroni ari žanra usu uju ak da ustvrde da je Mekdonald „spasao“ nau nu fantastiku. Ali, paradoksalno, istovremeno je ukazao i na puteve njenog daljeg razvoja koji neminovno vodi u pretapanje s drugim, srodnim i manje srodnim žanrovima, doprinose i tako definitivnom kraju onoga što je važilo kao tradicionalni SF još od „zlatnog doba“, dakle više od pola veka.

Na kraju, dopuštam da je ovakvo moje bezrezervno oduševljenje Mekdonaldovom prozom donekle prouzrokovano i krajnje nekriti kom i potpuno iracionalnom naklonoš u koju ose am prema svemu što je irsko (od mitologije i preko muzike pa sve do piva i viskija) i za koju zaista ne umem da na em valjano objašnjenje, osim eventualno hipoteti ke „keltske“ veze izme u Srba i Iraca (*U agi/Obali evolucije* Mekdonald u dijalogu dva glavna ženska lika podrobno opisuje seksualnu tehniku koja se zove „Serbski jeb“, odn. *Serbian fucking*.) – veze koju sam, uzgred, svojevremeno dotaknuo u svojoj noveli „Gumena duša“ – ali podjednako bezrezervne slavopojke ovom mladom piscu nau ne fantastike iz pera okorelih SF kriti ara i navedene nominacije i nagrade daju mi za pravo. inisi se da je sve što je

² Ibid.

Mekdonald do sada objavio samo naznaka bogatstva njegovog osobenog proznog glasa, lirskog jezika koji ovom žanru pruža respektabilnost snažno oslonjenu na veliku tradiciju irske književnosti. Možda je pred nama Džojsov SF-a, ili Jejtsov mračne fantastike, ali jedno je nesumnjivo: u žanrovskom proznom stvaralaštvu na kraju prošlog i početku ovog milenijuma, Mekdonaldovo ime je jedno od retkih koje zna i koje će ostati upamćeno, a zbirka koju držite u rukama trebalo bi da vam posluži kao izlog za raskošne svetove Mekdonaldove imaginacije.

Da li ova knjiga donosi „Najbolje (bez ostalog) od kratke proze Ijana Mekdonalda“?

Što se mene tiče, svakako.

Bar za sada.

Goran Skrobonja
Beograd, 2010.

RESTORAN IZGUBLJENIH SNOVA

Vetar sa visoravni duvao je Iskupljenjem itave tre e godine Pošasti Nesnevanja.

Možda je to treptaj munje što se zbog vru ine obrušava prema zemlji me u elisama vetrenja a koji se okre u na no nom vetru s visoravni. Možda nestalni duh plazme zarobljen u zaštitnim poljima teglja a Klase 88 koji drema uz ivi njak kraj brzog izlaznog koloseka. Možda zamuckivanje svetle eg znaka iznad Kona išta za mornare Visoravni koji objavljuje LEDENO HLADNO PIVO plavim neonskim ledenicama što kaplju sa re i LEDENO HLADNO. Možda sudar holograma, pozivni mig signalnog crvenog i zelenog svetla koloseka za usporavanje, možda deli jutra reflektovan od bilo koje me u stotinama hiljada mašina što u orbiti obrazuju mesec-prsten. Bilo šta od toga. Sve to. Ništa od svega toga. Možda. Ali samo je jedno sigurno: da svetlost drhti bojom koju niko nikada ranije nije video, ali bojom koja bi u crvenim zemljanim ulicama Iskupljenja svaku dušu manje prokletu od Lepe Alberkerki, ako takve uopšte ima, naveo da se zakune da je to boja Božjih o iju.

I on je tu.

Kao što obavezno biva u takvim slu ajevima, vrtloženje vetra nosi mu peševe pustinjskog mantila, pokušava da mu ponese šešir u raskalašnu zabavu negde napolju, na visoravnima, nanosi mu crvenu zemlju oko izama.

Te izme...

Lepa Alberkerki mora da ustane sa stolice – *Zabavnik 881* leprša na pod kao osaka ena ptica – da bi stisnula nos usne šake elo uz prozor. Ruž i otisci prstiju svuda po staklu. Te izme... gleda ih kako prelaze preko srebrnih šina koje se pružaju 10.000 kilometara na *ovu* stranu i 10.000 kilometara na *onu* stranu pravo kroz srce Iskupljenja. Te šine, suština i duša postojanja Iskupljenja. Pista za postrojavanje ve nosti. Svake no i u dvadeset pet minuta do dvadeset pet sati vremenski voz dolazi kolosekom sa zviždukom s udaljenog kraja vremena, sa svojim tovarom duša koje su poslali natrag da pokušaju da prožive svoje živote od velike bezna ajnosti malo druga ije. Ali to je opet sasvim drugo sujeverje. Ono za šta Lepa Alberkerki mari jesu *izme*. I Pošast Nesnevanja.

Vidite, prvi put se zaljubila u par tih izama na nekom generi ki zgodnom muškom modelu iz kataloga za poštanske porudžbine. Pet stotki za par izama. Dvesta pedeset po koraku. Ru ni rad trogloditskih patuljaka-obu ara iz Beladone. Sanjala je o tome da takav jedan par izama može da joj izmeni život, da je ponese koracima preko tih srebrnih šina dalje od Iskupljenja i njegovih visokih, postojanih silosa. A drugi put kada se zaljubila, ovaj put fatalno, zaljubila se upravo u par tih izama. I sada tih snova više nema. Ali, kako vele veštice, tre a – sre a.

izme su prešle preko poslednjih šina i hodaju prema njoj. Jedan odlu an korak za drugim. Prešle su veliki put te izme, kroz mnoge snove. Govore one re itije od visine, ekstravagantno ulickanih brkova – oznake jednog Deuteronomca s višesložnim imenom – ak i od izuzetnog ranca, nalik na predstavu nekog gosta na Stokmanovom maskenbalu o opremi vremenskog putnika-amatera. *Stopala koja su u nama jesu stopala oveka koji je bio daleko i video mnogo. Izuzetna stopala izuzetnog oveka.*

Ona zastaje da bi oslušnula okretanje vetrenja a pore anih duž ruba grada. Snažni šum obrtanja, tamo napolju, u no i. Blizu. Ali ne baš. Ali izme su tako izuzetne. Plus tre a – sre a. A bio je tu i taj treptaj božanske svetlosti. I grad se zove Iskupljenje.

Ona isklju i svetla Restorana – klostetsko ruži asto ROŠTILJ/POMFRIT/ A-LABRC – uklju i radio, Hamilton Boanon i Asovi ritma sviraju slatko i tiho iz nekog grešnog i zadimljenog kluba duboko ispod Beladone. Krpom za poliranje, ona daje ašama onaj

poslednji sjaj i stavlja samovar da vri. Mentu secka u mikseru – iako majka, koja hr e na kraju lanca, na madracu u susednoj sobi, insistira na tome da je ukus bolji kada se ru no isecka srpom – i da, da, da, ne sme da zaboravi, uklju uje dijademu LED dioda oko ikone Naše gospe od Tarzisa i sipa u ašicu-naprstak brendi iz Beladone za Blaženu sv. Katarinu.

Dolazi gost.

Restoran izgubljenih snova pripada (na isti na in na koji siro e *pripada* sirotištu) onoj samotnoj i ljubavi lišenoj školi zavi ajne arhitekture koja svoj najreskiji izraz nalazi u jeftinim kafanama. Inženjeri sa železnice koji su, omaškom, jedne no i posle previše piva i previše no nog radio-programa izmislili Iskupljenje, za sobom su ostavili i vagon „Veliki južni, Tip III“. On je ležao na najudaljenijem sporednom koloseku u senci silosa, poput one jedne cipele koju uvek prona ete na ravnom krovu. Majka Lepe Albukerki – ista ona usnula masa koja se znoji i škripi zubima na madracu u susednoj sobi – ugledala je napušteni vagon i usnila san o vratima, prozorima i žaluzinama od bambusa kako oštro sunce podneva na visoravni ne bi prodiralo unutra, o hladnjaku za pivo, samovaru od vulkanskog mesinga, o radiju i klozetu s dubokom jamom (kako su samo božanski pijani sto ari voleli da se nasade i u nu poput pili a na zidu, da kukuri u dok se olakšavaju u jamu), o galaksiji vilinskih svetiljki i neona dovoljno da same an ele nagna da zapomažu i žamore. U te dane, dok je snova još bilo, slava Restorana raširila se kao mala, blago zarazna bolest širom Stamosa. On se nikada nije zaista smatrao, niti su ga smatrali, delom grada. Uvek je gledao prema ravninama. U sezoni vetra tamo je moglo biti ukotvljeno ak i dvadeset prerijskih škuna, svijenih jedara, što se blago uzdižu i spuštaju na sidrištu. A negde me u tim jedrima od milara s naslikanim ognjenim to kovima sa devet šiljaka, me u tim gau o- izmama visokih potpetica podignutih na šipku ispod šanka s limenom gornjom površinom, nalazila su se dvadeset etiri hromozoma Lepe Albukerki.

Jer sama Lepa Albukerki proizvod je te iste škole izgubljenih i ljubavi lišenih. Samotna i okretna, dugih kostiju, od vetra ogrubelih šaka, malih pljosnatih grudi koje kao da se sastoje samo od bradavica. Masne masne *masne* kose: nekako neizbežno, pomislite, kad ve radi na takvom jednom mestu. Predodre ena za život u teksasu i cvetnim top-korsetima. Bez cipela. Lepa Albukerki. Njena lepota je lepota ograde od bodljikave žice duga ke 500 kilometara, ili krhotine vetrom ispolirane plastike, ili dalekih pustinjskih terena.

Majka nešto gun a, zveckea i okre e se na kraju lanca. Lepa Albukerki presre e mlaz klju ale vode iz samovara ašom sa iseckanom mentom pre nego što ijedna kap padne na daske. Vežbala je itavog života. Lepo je to videti.

Puna aša eka na limenom šanku dok se ovek u udesnim izmama penje uz jedan dva tri stepenika i prolazi kroz leptirasta vrata.

„Najbolji aj u gradu“, kaže Lepa Albukerki.

„Jedini aj u gradu“, kaže neznanac. „Sude i po izgledu.“

Ona se osmehne. Tako. On pije. Tako. I to jeste dobar aj. Srk po srk, on ga pije, a ona ponovo osluškuje velike elise vetrenja a. Blizu. Bliže nego ikada pre. Prazna aša s tužnim muljem nakvašenog bilja stoji na šanku. Neznanac osluškuje njeno osluškivanje.

„Ne ujem“, kaže.

„Nije to ništa naro ito“, kaže ona. „Jedna od onih malih stvari koje izmisliš za sebe. Poput obi aja, verovanja ili sujeverja. U stvari, glupost.“

„Li na verovanja nikada nisu glupa. Ispri aj mi.“

„O, samo to da sam kao mala ubedila sebe da se sve elise jednom u mnogo, mnogo vremena, usklade, pore aju se i okre u zajedno, na sekund. Samo na sekund. Ali ako možeš da uhvatiš taj sekund kada se okre u u jednoglasju, onda sve može da se dogodi.“

„Po zakonima haosa, to mora da se dogodi. A onda je zaista sve mogu e.“

„Zakoni haosa“, smeje se ona. „Dobar štos.“ Ali primetila je njegov ranac na podu i to kako joj namiguje svetlima i bleska crnim brojkama na sivoj podlozi, tako da sve to nije naro ito smešno. Da bi prikrila svoju nesigurnost, ponovo izvodi trik sa samovarom.

Tako.

„O ekivao sam više ljudi, pošto je jedino ovo mesto otvoreno.“

„Niko više ne izlazi mnogo esto otkad su snovi umrli, gospodine. Zbog ega bi iko uopšte i dolazio na jedno ovakvo mesto, osim da s nekim podeli snove?“

„Zaista“, kaže no ni putnik i poslednji trzaj dugotrajnog ravni arskog vetra u e kroz leptirasta vrata, klizne kraj šanka s limenom plo om i ponese mu peševe mantila. *Vreme je da kreneš dalje, družo.* Vreme, zaista. Zveckanje centavosa po limu. „Hvala ti za vreme i aj, ali sada mi je vreme da po em.“

„Da po eš? Ve eras? Kuda?“

„Tri pitanja. Kada te pitam triput, moraš da odgovoriš. Stara deuteronomska izreka. Da po em? Odavde. Ve eras? Samo sam iskora io iz ve nosti da bih zaokupio trenutak tvog vremena. Kuda?“ Okrene se na barskoj stolici. Napolju, iza njihovih odraza na prozorima, munja vreline dodirne ovlaš rub sveta. „Svuda i nikuda.“

„Nemoj i i.“ Dve re i, ali pucaju jedna o drugu poput sto arskog bi a u prašini.

„Platio sam ti i zahvalio. Kakav razlog možeš da mi navedeš za to da ne odem?“

„Nisi sa mnom podelio svoje snove. A meni trebaju tvoji snovi.“

„Snevaj sopstvene snove, sestro.“ vrsto nabija šešir da bi odoleo iskušavanju no nog vetra, nabacuje udesni ranac na ramena.

„Zar ne shvataš? Ja ne sanjam nikakve snove. Niko od nas sanja nikakve snove. Svi su proždriani.“ Mršava Lepa Albukerki masne kose izlazi iza šanka *Restorana izgubljenih snova.*

A dole, na sporednim kolosecima, lokomotive se bude iz kibernetskog sna i je e mlazevima pare i fuzionih fantoma.

„Trebaju mi tvoji snovi, gospodine s neverovatnim izmama, jer sa svakim snom ja sam za dan bliže slobodi.“

Lanac je gladak, svilenkast. Ime „ elik Vitlejem Ares“ otkovano je na svakom beo ugu. Gola koža oko njenog struka izme u teksasa i cvetnog top-korseta krastava je od ireva starih i novih tamo gde lanac grize meso.

„Zaboga, dete, šta se ovde dogodilo?“

„Izazvala sam Pošast Nesnevanja, gospodine. Dovala sam ždera a snova. Gledaj.“ Okrene ga na obrtnoj barskoj stolici, gde je ponovo seo preneražen i zbunjen, da bi pogledao prema prozoru. Uklju i glavni izolator: tama je vidljiva u *Restoranu izgubljenih snova.* Neon se obra a neonu s druge strane železni kih šina: LEDENO HLADNO PIVO baca hologramske ruže na ROŠTILJ/POMFRIT/ ALABRC. Svaki je prozor grada okrenut depou ogledalo.

„Mi u Deuteronomiji verujemo da je dobra medicina kada se dva ogledala okrenu jedno prema drugom“, kaže neznanac. „Svaki put kada pogledaš u ogledalo, jedan deo tebe ostane tamo, trenutak tvog života zarobljen u odrazima, a kada dva ogledala pogledaju jedno drugom u odraz, takvi trenuci budu oslobo eni.“

Ona se nagne bliže njemu. On oseti njen miris znoja i pustinjskih ruža. Ona oseti njegov mošus istrošenog vremena i prostora.

„Ovde je sli no“, kaže ona. „Ali druga ije. Mnogo druga ije. Vidi.“

On proprati pogledom vrh njenog prsta u vrelu, blisku no . A tamo, izme u restorana i „Kutimujske religiozne kurije i tržnice ikona“, vidi to. Vidi, ali ne može ta no da odredi šta se tamo nalazi. Istovremeno, jedna stvar i mnoštvo njih; površine i faze, bez definicije ili supstance. Polimorfno. Fragmentarno. Kao kada rukom pre eš preko dugmeta za biranje stanica na radiju gore gore gore uz vazdušne talase, glas, povik, stati ko brbljanje orbitalnih entiteta koji šapu u jedan drugom, molitva, pesma, šamar, saksofon, akord orkestra, lupkanje doboša, raspar ani svet koji ti se tumba iz zvu nika.

To je nešto sazdano u potpunosti od snova.

Tu je ljudska glava od crne gume. Tamo iguana s to kovima umesto nogu. Ovde pola ku e, s polovinom belog pernatog krila. Onda otkos letnje doline. Tu je miris kafe u hladno zimsko jutro. Tamo zvuk histeri nog smeha. To je najsla a pesma koju nikada nisi uo. Najoštriji nož tvoje najcrnje no i. Karneval u sumrak. Poniženje dok stojiš nag pred itavom parohijom. Prepoznavanje prijatelja u potpuno neprepoznatljivim telima. Strahovi za roditelje, muža, ženu, ljubavnika, dete. Nade, planovi, ljubavi odužene i neuzvra ene, najmra nije fantazije, najplemenitije težnje. Svaki dragoceni san i vizija pod zvezdama.

Ždera snova.

Dok on zuri op injen – jer koga to još snovi ne mogu da o araju – ona šapu e: „Verovanje. Sujeverje. Male stvari koje izmisliš za sebe. Rekao si da li na vera nikada nije glupa. Vera je strašna stvar. Imati vere u nešto zna i u initi to stvarnim, udahnuti mu život. A ponekad taj život postane i više od onoga što si stvorio za sebe, otrgne se od tebe i oslobodi, postane toliko snažan da mu više nije potrebna tvoja vera da bi postojao. Živi, hoda i hrani se sam.

Po uj, neznan e.“

I pošto je Bog Panarhi ki, što ostavlja restorane da ekaju kraj izlaznog koloseka na zvižduk no nog polarnog teretnjaka, odredio da oni budu srce i duša takvih stvari, ona mu ispri a kako je Lepa Albuikerki izazvala Pošast Nesnevanja.

Bile su to dobre godine; godine izama od 500 dolara nanizanih duž šipke šanka, godine zvižduka samovara, godine leda na pivskoj flaši, godine punog džepa i obrtanja centavosa na limenom šanku. Godine radija, kada je njena majka pevala uz swing tri saksofona i truba dok je išla duž šanka i oko stolova, a sto ari gurali zamotuljke plavih nov anica preko šanka, rukom uvijenih u vrste cigarilose. *Evo malo, da sa uvaš za Albuikerki.* Godine plesa: nikada nije mogla da se seti prilika kada nije plesala uz no ni radio, a sto ari su vikali: *Hej vi tamo pozadi, dajte devojci malo prostora*, tapšali i ljubili joj ruku, klanjali se u tivo u tivo u tivo *Smem li imati tu ast da slede i ples bude moj?* Tokom svih tih godina, ona je plesala, kroz spontanost detinjstva, bolnu samosvest puberteta, u spoznaju da su njen mršavi ples uz melodije sa radija i lupkanje pivskih flaša po šanku jedina lepota u životu tih ljudi s vetrom erodiranih ravnica.

Kafana je uskala. Samovar poskakivao. Vrela mast puckala. Mama zviždala i meko hodala iza šanka. Radio se ljujao ritmom planete. A ravni arski mornari pore ani duž šanka vikali su *Albuikerki Albuikerki hajde Mama daj tu tvoju seksi k erku 'vamo* i ona je izlazila iza hladnjaka za pivo i stajala u središtu njihovog kruga od pivskih flaša i izama sa Beladone.

A onda je ugledala njega.

Oduvek je bila luda za deuteronomskim šeširima.

A on je ustao, skinuo veliki, okrugli šešir sa glave i naklonio se onako kako to rade u toj drevnoj, drevnoj zemlji, a onda rekao: „Mogu li imati tu ast da slede i ples bude moj?“

Jedan dodir, i treperavi neoni, mrka lica opržena prašinom, široki osmesi umazani betelom, bubnjanje pivskih flaša, sve je bilo poništeno. Ostali su samo oni, da se okre u uz radio pod okretanjem to ka meseca-prstena.

Predala mu se sa uzdahom i krikom u kabini njegove prerijske škune. Užad i jedra udarali su o katarku od ugljeni kih vlakana; prerijska škuna ljujerala se i uzdizala na svojim promagnetnim levitatorima; njena krma isrcavala je tajanstvene heksagrame u prašini Iskupljenja.

„ uti“, rekla je kada je spustila prst na njegove pohlepne usne, pomislivši da je ula nešto u vetru, prolazak nekog duha, ili blagonaklonog an ela, ali on ju je ponovo privukao sebi uz isprekidano stenjanje i povike i ona nikada nije ula, nikada nije uo ila taj sveti trenutak kada su se elise vetrenja a sve okretale u jednoglasju i kada su divlje stvari bile puštene na zemlju. Sateliti i duhovna stvorenja beskrajno su se tumbali visoko iznad male plasti ne škune. Zvezde su bledele. Sunce se dizalo iznad silosa.

„Šta e ti“, zapitao se u tom poluusnulom poludetinjastom polusvesnom stanju ranog jutra kada je ženska ljubav prema muškarcu naj istija, „ aša brendija?“ (dok je razvratno posmatrao kako ona puzi gola po pretrpanoj kabini i traži traži traži u jutarnjoj hladno i visoravni).

„Trebada ispri am svoje snove“, rekla je ona, uo ivši malu bocu pi a „voda svete Ekaterine“ i jednu ajnu ašu s fragmentima mente splepljenim za rub.

„Zbog ega treba to da uradiš?“

„Da ih se ne bi dokopao ždera snova.“

„A rakija?“

„Snovi su se oduvek rastvarali u alkoholu.“

„Ne misliš to valjda ozbiljno.“

„Znam da je blesavo. Prosto, tako sam vaspitana. Ovde sujeverja, verovanja, teško umiru.“

„Pusti sada ždera a snova“, rekao je on, uzbuđen prizorom njene golotinje, dok se saginjala iznad aše rakije. „Ja hoću da proždereš tebe. Daj mi to.“ I progutao je rakiju, zaurllao kao puma u lovu i ona se ponovo spustila na njega među vilimima i konopcima, porcijama hrane i izmama od 500 dolara *par*, a prazna aša je pala i otkotrljala se po podu kabine; u njoj nije ostalo ni ego osim prokletstva i sasušene mente.

(Ovde nastaje kratka pauza u priči, jer svaki pripovedač tako vešt poput nje *zna* za dramsku vrednost pauze u savršenom trenutku.)

„Rekla sam mu da ga volim“, kaže ona neznancu. „Rekla sam mu da u oti i sa njim, samo treba da kaže jednu reč i mi ćemo zajedno jedriti preko Stamposa. Ali naravno, on tu reč nikada nije rekao, jer nije ni znao kako ona glasi, a ja sam gledala kako mu vetar nadima jedra i odnosi ga i znala sam da se više neće vratiti. Osećala sam kako mi postaje sve manji i manji u srcu sve dok, u jedanaest minuta do jedanaest, ta jarka ta kica u srcu nije potpuno nestala, a ja sam shvatila da ljubav, kao i snovi, može da bude iluzija ogleдалa, nešto što se opazi na as kada se dva života na tren okrenu jedan prema drugom.“

(I ona nastavi dalje s pričom, bez zastajkivanja, bez oklevanja.)

Tamo, na rubu grada, dok letnje munje sevaju nad zemljom duž ogromnog horizonta, osetila je da se nepromenjivi Stamposi *promeniti*. Uz brujanje krila vetrenjača, rotor su se spremali da se suoče jedan s drugim i ona je, dok se prašina dizala pod njom, hodala natrag prema neonu Restorana. I u tom istom trenu, svi su u gradu stali, digli pogled i onjušili vazduh: gospodin Peskovado u „Tržnici verske kurije“, andra Džas u kancelariji za otkup žita, gospođa Kilimambote u Železni kom uredu Vitlejem Ares, dve pegave devojke-mašinovođe okale u kabini teretnjaka „Transpolarna vuča“ Tip 16 na bočnim kolosecima, svi su osetili kako im treptaj duhovne strepnje probada dušu.

U tri minuta do tri, kada Bog Panarhi kišapatom tera duše u smrt, gospodin Peskovado iz „Kutimujske verske kurije i tržnice ikona“ spavao je u svom krevetu, iza radnje pune ikona i sveća, devetokrakih zvezda i molitvenih zmajeva, i sanjao igru s gumom i vezivanjem uz ušesne neizmerno debele žene iz Beladone, kada je, pri samom vrhuncu – kako psihološkom, tako i fiziološkom – san naglo bio okončan. Ništa. Crnilo. Bez slika, bez zvuka, bez sna. Nestalo. Gospodin Peskovado nije mogao čak ni da se seti da je sanjao, a kamoli šta je bilo predmet njegovog sna.

Sledeće noći, radnik u silosu po imenu Ade Džanderambelo, tri sestre Pentekost i H. Vilson Nezbit, zvani ni gradski klošar, svi su naglo prestali da sanjaju ta noć u tri minuta do tri. Sledeće noći, svi sa leve strane Siloske ulice prestali su da sanjaju u tri minuta do tri. Nebesa, paklene jame, strast i otrovi, snovi o slatkome ubistvu i hitanju kroz beskrajne šarene halucinacije, snovi o proganjanju, kišobranama i stajanju samo s fluorescentnim ružičastim unihopkama na sebi nasred stanice Bremajkovski, nučnu butape enog psa od strane Legendarnog Glena Milera umesto nagrade za sviranje *Zvižduka u pet* na trombonu (koji u stvari ne umete da svirate, ama čak ni jednu jedinu notu) i slušanju najsmješnijeg vica na svetu ili tajne vasseljene u šapatu Boga Panarhi kog. Svi su oni nestali. Okončani. Amputirani. Proгутani u tami.

A sledeće noći, u pitanju je bila svaka kuća s neparnim brojem u Iskupljenju i kada starci više nisu mogli jedni drugima da prepričavaju snove uz pirinano pivo i čaj od mente na verandi Odmorišta za ravni arske mornare, postalo je oigledno čak i najtupavijem stanovniku da je Nešto s velikim „N“ krenulo po Zlu s velikim „Z“. Ali tek kada se udovica Vikramasingi (njen pokojni muž poginuo je prilikom nesrećnog pada u pun silos: udavio se u gen-formiranoj raži. Svakog leta njegov grob postajao je malo žitno polje zahvaljujući i kojem je njegova udovica pripremala male, pobožne ražane vekne u obliku nasmešenih lica) probudila u tri minuta do tri zbog izrazitog osećanja nečije *prisustva* u spavačjoj sobi, ljudi su shvatili pravu prirodu svoje zajedničke muke.

Previše preplašena da bi se pomerila, vrisnula, u inila bilo šta osim da se malice upiški u gaće, udovica Vikramasingi ležala je i drhtala u strepnji dok je nešto puzalo preko njenog uznožja i jorgana da bi se posadilo, nevidljivo, neopipljivo, ali neporecivo *prisutno* na njenim pozamašnim grudima.

Kako je to bilo? pitali su uplašeni, uzbuđeni ljudi iz Iskupljenja, a ona im je odgovorila, kolutajući oči, naginjajući se napred pod odgovarajućem konspirativnim uglom, da

tamo nije moglo ništa da se vidi, ništa da se vidi, ništa da se omiriše ili dodirne. Samo se uo zvuk.

Zvuk? pitali su ljudi iz Iskupljenja. *Kakav zvuk?*

Ovakav, odgovorila je udovica Vikramasingi i, pošto je nasula čaj od mente u tacnu, usisala ga na odvratan način kroz napupele usne.

Sisanje.

Sisanje ju je nekako oslobodilo paralize, poput košmarnog mira koji prska na prosjakovom vratu. Udovica Vikramasingi uspravila se na krevetu i vrisnula iz punih pozamašnih grudi. Na dodir tog izuzetnog vriska, nešto je skočila sa kreveta i, prošavši između u ogleдалa na zidu i toaletnog stola, na tren bilo uhvaćena unutar beskrajnih odraza. Udovica Vikramasingi načas je ugledala par gumom obloženih lisica, ženu s pipkom koji joj je rastao iz pupka usred šume džinovskih papratnica, veknu ražanog hleba, nasmešenog muškarca sa srebrnim opasom, gomilu ljudi koja juri za vozom dok nebo pada iza njih u kiši razlomljenih komada. Onda je to kliznulo ispod vrata na ulice Iskupljenja.

Ta noć jesenje ravnodnevice, kada su zvezde neprimetno promenile orijentaciju, proglašena je zvaničnim Prvim danom Pošasti Nesnevanja.

Te noći, Iskupljenje je umrlo. Ništa ne živi dugo kada ostane bez snova. Zatvorenicu u svojoj ćeliji. Pustinjak na vrhu svog pustinskog stuba. Bolešljivo dete u krevetu na verandi dok druga deca jure okolo po prašini i zemlji. Žena smrvljena pod pesnicom depresije, u zamci u sopstvenom domu. Snovi. Odredišta. Nade. Težnje. Sve to čini njihov bol podnošljivim. Uzmite im to, uništite, prožderite, i ubijete ih podjednako sigurno kao da ste ih zaklali.

Niko se nije smejao. Niko nije plakao. Niko nije izlazio. Niko se nije šalio. Niko nije čitao knjige. Niko nije stajao na noćnom rubu grada da bi posmatrao kako se mesec-prsten tumba na nebu. Niko se nije budio iz sna na zvuk nog teretnjaka koji vuče voz od stotine vagona rude odozgo, s pola, niti se pitao kuda on to ide tako daleko kroz tako dugu dugu noć ili pomišljao da pobe s njim. Niko nije igrao. Niko nije pevao. Niko nije vodio ljubav. Niko nije popunjavao formular državne lutrije niti kupovao nove cipele. Niko nije slao pisma niti pisao pesme. Kada su se neonske cevi u natpisima duž drumova kraj depoa pokvarile, niko ih nije zamenio; kada su hologrami zatreperili kao svršetak kratkih i beznačajnih života, niko nije ponovo podesio lasere. Starci na verandi ajdžinice prišli su o cenama pirinča, isporukama žita i tržištu stoke, ili o sportu na televiziji i povraćaju poreza, o prednostima drugog modela frižidera, i nikada nisu previše pili u vrelini podnevnog sunca. Deca su se igrala školice i *mbao*, radila domaće zadatke skrivena, odlazila u krevet posle večernjeg dnevnika bez ijedne reči i protivljenja i nikada nisu bila drska prema roditeljima, preskakala obroke niti dolazila kući i prljava od svinjske balege.

Niko se nije *nadao*.

Niko nije *eznuo*.

Niko nije *maštao*.

Niko nije *sanjao*.

Niko nije *živeo*.

Dugotrajni sivi vetar istovario je svoj teret prašine na Iskupljenje, trun po trun po trun, kao pokrov.

Samo je jedna osoba bila imuna. Samo je ona sanjala i ona je i bila ta koja je prizvala ždera a snova da treperi i ispređa se iz svojih metalnih ogleдалa beskrajnih odraza.

„Tako su me otkrili“, kaže Lepa Albukerki i noćna priča s visoravni došla je do svršetka. „Lice mi je bilo suviše vedro. Hodala sam suviše uspravno. Zastajala sam da gledam na rubu grada, mesece, zvezdu, osluškivala sam elise vetrenjača. Tada su shvatili. Roćena majka odrekla me se pred gradskim vešom. Lanac je ona izmislila. Kao cenu.

Vidiš, svako ko dođe ovdje, u grad, u Restoran, mora da provede noć sa mnom, da spava sa mnom i da mi da svoje snove.“

Ona stavi bocu na šank. Pri neonskom svetlu i u snenim senkama, neznanac je ispituje vršcima prstiju, sa u njenom. Brendi iz Beladone. Donja trećina boce ispunjena je mutnim talogom.

„Snovi, gospodine.“ Lanac gmiže po linoleumu; savest u liku zve arke. „Svakog jutra, pri aju mi šta su sanjali, a ja to beležim na listovima papira. Onda papir umotam i ubacim u bocu. Kada se napuni, svi e do i ovamo, svi stanovnici Iskupljenja, svaki e otpiti po naprstak i dobiti natrag svoje snove. Snovi se rastvaraju u alkoholu, gospodine. Kada rukopis na papiru izbledi, to za nekoga zna i novi san.“

Neznanac ispisuje po šanku šifre i brojke kažiprstom umo enim u hladni aj.

„Pro i e deset godina dok se ta boca ne napuni“, kaže. Uhva eno mese inom, stvorenje koje jede snove trza se i drhti na ulicama. „Ostavilo ti je tvoje snove, ali ti je progutalo život. Ti si podjednako žrtva pošasti kao i svi oni. Još i više.“

On digne lanac, odmeri ga beo ug po beo ug. Majka gun a. Majka hr e. Majka se prevr e u dubokom, snova lišenom spavanju.

„Mogla si da se oslobodiš kad god si htela. Da si htela. Svi oni iji su snovi smešteni u tu bocu u inili bi to, povelu bi te sa sobom, bilo kuda, bilo gde na svetu. Krivica je ono što te vezuje za ovo mesto i za majku.“

Hvuš hvuš hvuš uju se elise dok se okre u u dubokoj, tamnoj no i. Neznanac podigne putni ranac na šank, odmota crnu, zatupastu spravu pomalo nalik na sklopivi kišobran, a pomalo i ne. Smotani kabl povezuje to s neobi nim rancem.

„Glup je onaj putnik koji putuje stazama kakve ja biram, ako nema izvesnu zaštitu“, kaže on, smrknuo, dok cevi sijaju, namotaji zuje, pokaziva i trepere. Okrene se prema Lepoj Albučerki. „Mogu da prekinem taj lanac. Evo tu. Odmah. Za tren. Ali ti moraš da kažeš da želiš da to uradim.“

„Ne mogu. Ne mogu, gospodine. Snovi...“

„Ali šta ako bih ti rekao da isto tako mogu da vratim i snove? Ne nove snove, niti snove drugih ljudi, ve one stare. Prave snove. Šta bi tada rekla?“

„Možeš li to? Zaista?“

„Mogu da ih vratim. Pokazala si mi kako to može da se u ini. Ali od tebe zavisi, kao što od svake gradske duše lišene snova zavisi da ponovo uzme svoje snove natrag.“

„Kako? Gospodine?“

„Veruj mi. Da li mi veruješ?“

„Ja... verujem ti.“

„A da li želiš da budeš slobodna?“

„Da! Da! O, bože, da!“

Neznanac uperi crni kišobran u mesto gde lanac dodiruje pod. Munja naj istije mogu e bele svetlosti obasja tamnu unutrašnjost *Restorana izgubljenih snova*. Samovar, prljave aše, boce poslagane u police iza limenog šanka, sve to zazve i od kotrljanja mikrogrmljavine. Majka se probudi u tami, s povikom; ponovo se obruši u san. Dim se vije iz rupe gde je tahijonski zrak u paru pretvorio lanac, pod i dvadeset centimetara podupira a Iskupljenja.

„Hodi!“ kaže neznanac i zašilji brkove, dograbi jednom rukom ranac, drugom Lepu Albučerki. „Hodi! Odmah! Brzo!“ Povue je kroz vrata koja nije bila u stanju da ostavi protekle tri godine, niz stepenice, na ulicu gde istopljeni kraj lanca ostavlja zmijski trag u sivoj prašini visoravni. Srce joj bukne unutra kao festivalski vatromet, omamljeno vrtoglavicom slobode poput molitvenih zmajeva koji se obrušavaju i prave petlje nošeni spiritualnim vetrovima. U stanju je da krene kud god poželi: i tome nema kraja. Nema kraja. „Hodi“, kaže neznanac, „hodi“, i uz smeh, suze, Lepa Albučerki pusti da je on odvu e praznim ulicama ispunjenim senkama neona i neuroza.

Na limenom šanku, boca pozajmljenih snova zakotrlja se i zaklati, padne na tle i razbije, a sve te godine rastvorenih snova pocure izme u dasaka poda.

S rukom u ruci, oni otr e do ruba grada, do mesta gde nezgrapni kran mikrotalasne kule Iskupljenja diže molitvenu iniju od isprepletane žice prema Bogu.

„Sada“, kaže neznanac i ini se da je sa svakim korakom u trku, posle svakog izgovaranja re i *hodi*, za korak i re postao mla i na onom mestu gde prava mladost nikada zaista ne umire. Munja sjajna kao kadilak blešti mu u o ima, osmeh mu je kao neon džuboksova u ajdžinicama pore anim duž magistralnih drumova sveta. Vere se uz mikrotalasnu kulu, ruka preko ruke, nare uje zapanjenoj Albučerki (koja ne shvata baš

sasvim šta se dešava, osim da je u pitanju nešto divno) da mu dobaci kabl iz ranca i, pošto se priključe na planetarnu mikrotalasnu mrežu, malurastastaturu. Prsti mu kuckaju po mekim tasterima i veliku tišinu Iskupljenja ispunjava iznenadno brbljanje zrikavaca kojim orbitalna bi se razgovaraju jedno s drugim dok se obrušavaju kroz noć prema jutru. Neznane okrene lice nebu i osmeh mu je pun zvezda padalica.

„Dužni su mi“, dovikuje joj. „Na velikoj vremenskoj udaljenosti odavde, u inio sam im, inim, u ini u im – *prokleti jezik, zašto nema odgovarajuća vremena?* – veliku uslugu. Oni su moralna stvorenja, kao svi anđeli, i imaju suptilni osećaj za ugovorno pravo i obligacije, ali, kao sva spiritualna bića, manje su vezani vremenom od nas. Gle!“

I dok visi o jednoj ruci s kule, pokaže drugom iza železnih krahina, iza neonskog znaka ROŠTILJ/POMFRIT/ ALA-BRC, iza silosa, iza sivih Stampoza, iza ruba planete prema mestu gde upravo pada jedna usamljena zvezda. Lepa Albučerki stoji srca probodenog sa devet desetina u njenoj i jednom desetinom strepnje dok zvezda nailazi u padu preko sveta, prema njoj, narasta, tumba se i premeće kroz svemir, bleštava svetlećim letelicama. Zaklanja oči od njenog prodornog sjaja.

„Gle!“ zapovedi neznanac ponovo i ovaj put pokaže ponovo preko grada, iza Iskupljenja i njegovih crvenih crepova, dimnjaka i od duhova izlizanih, iscepanih, beskorisnih molitvenih zmajeva, prema jutarnjem rubu sveta. A na vrhu njegovog ispruženog prsta druga zvezda odvajala se iz meseca-prstena i premeće dok hita prema Iskupljenju i njegovoj visoravni.

„Gle!“ uzvikne neznanac treći put, nasmeje se i mahne deuteronomskim šeširo, a svetlucavo tumbanje prestane i u zaslepljujućem treptaju dva svetlosna diska počinu da se neumoljivo kreću u preko zemlje, prema gradu.

„Kri!la!“ viče on. „Orbitalna ogledala, iz drevnih dana kada ih je ROTEH koristio da sunčevu svetlost usmeravaju na polarne kape i pretvaraju ih u paru. Svako je promera pet kilometara, ali lagano poput krilanađela. Ne smeju da se spuste u atmosferu niže od trideset kilometara.“

Svetlosni diskovi približavaju se preko Stampoza i Iskupljenje je ta noć izmeću u njih. Lepa Albučerki štiti oči i dok se krugovi susreću u iznad nje i spajaju. Svetlost. Beskrajna svetlost. Prvobitna svetlost. Iskupljenje u tamni i prestrašeni reptil, ispod dva lebdeća ogledala. U njihovoj žiži, Lepa Albučerki se okreće, udiše, oseća svetlost na licu, u kosi, na šakama. Stari ljudi neznanca ljuče se kao dete okamenom mikrotalasnu kulu, smeje se i smeje i smeje.

A iz beskrajne regresije, iz odraza odraza odraza, iz beskrajnog smanjivanja Iskupljenja uhvaćena noć izmeću u dva orbitalna ogledala trideset kilometara visoko, na rubu troposfere, izvire svaki ukradeni san, svaka izgubljena nada, svaka dragocena pomisao i vizija. Sve je postalo vidljivo. U treptaju svetlosti ulice su ispunjene krhotinama i ravninama vizija: krilate kule, deca koja maza mačke, preteći rošci na koturaljkama, fuzioni anđeli, migoljenje puti, plamenovi pakla, oblacima ispunjena nebesa što mirišu na marcipan; svi planovi, ambicije i zamisli; sve briljantne karijere i životi posvećenosti, visoka, gordi i samostalna deca što koračaju svetom, kuhinjska pomagala i neokrivana rošendanska slavljaja, dugo planirani odmori i divni penzionerski dani, zavodljivi šapat vetra poćelimašinama u koje je svet umotan, stajanje na rubu grada i gledanje u nebo, s učenjem i nadom: sve se to obrće i tumba ulicama poput išupanog korova nošenog olujom snova.

„Šta da radim?“ upita Lepa Albučerki neznanca. „Ne znam šta da tražim!“

„Sebe!“ vikne on i maše joj pustinjaskim šeširo. „Šta drugo?“

Zaista, šta drugo? Ona potraži ulicama punim tuđih snova, progura se kroz udesa i divote, intimne fantazije, javne težnje, porazbija ravni namreškanoćeveća, kuća od okolade, žena s raznim duvakim instrumentima umesto glava, džinovskih putujućih genitalija, strahova od smrti izazvane padom meseca i nadanja daće spiritualni vetar snevaća poneti u društvo svetaca i anđela; traži, traži, traži i naćošku Ulice Džambolajaja, pronalazi. *Sebe*. Lepu Albučerki kakvu je Lepa Albučerki oduvek sanjala. Pruži ruku sebi iz sna, a Albučerki iz sna prepoznala je, osmehne se i odgovori tako što i sama pruži ruku, i dok pada u zagrljaj one koja želi da bude, biće iz sna eksplođira u hiljadu Albučerki, milion Albučerki, u sve moguće Albučerki koje bi bile kadre da nastave dalje posle tog trena: bogate i sirote, lepe i sakate,

mo ne i skromne, ljubavnice, budale i pritvorice, ispunjene ljubavlju i ispunjene mržnjom, ispunjene nadom i ispunjene o ajanjem, ispunjene svetlom i ispunjene tamom; to su svi mogu i životi koje je ikada sanjala.

„Da!“ uzvikne ona. „O, da!“ i najednom, oluja tih života besni u njoj, hita da ispuni to mesto koje je tako dugo bilo šuplje da je zaboravila šta ga je uopšte ranije ispunjavalo.

I tada uje. Sa velike daljine, iz Stamposa. Daleko niz šine. Zvižduk no nog teretnjaka koji nailazi.

„Možeš da stigneš ako to želiš“, kaže neznanac, najednom, neobjašnjivo, kraj nje. „Još imaš dovoljno vremena.“

„Ali ostali...“

„S njima e sve biti u redu.“

Probu eni neprirrodnim osvatom iz dubokog i snova lišenog spavanja, stanovnici Iskupljenja naviru kroz svoje ulaze i kapije u tih nekoliko ulica, jure svoje snove, hvataju i grabe velike pregršti i trpaju ih u torbe, šesire i kutije. Neki stoje na prašnjavoj ulici i trpaju pune šake sitno iskidanih snova u gušu; drugi se opremaju mrežama i uzdama, sto arskim konopcima kako bi lasom ukrotili divlje snove. Na ošku Sevastopoljske i Devete, dva starca tuku se jer bi da imaju istu lepoticu iz sna, golu, prekrivenu srebrnim krznom pume; dole, kraj depoa „Železnice Vitlejem Ares“, supruga grdi muža zato što ga je uhvatila s naru jem punim snova o ženi njihovog prvog komšije. Roditelji okretno konfiskuju fragmente razvratnih i lascivnih snova koje su napabir ila njihova deca, jarke, blistave i grešne iz slivnika; omladinci krišom kupe unaokolo sve još nezatražene vizije koje mogu da prona u, uz pomisao da ih kasnije prodaju pravim vlasnicima dok se prijatelji i komšije tuku i zamahuju kasapskim se ivima da bi odrekli što ve e komade sa blistavih gra evina najuzvišenijih snova.

Ponovo se uje zvižduk voza. Bliže. Dolazi kolosekom, nezaustavljiv kao smrt. Ko nice cvile; hiljadu tona no nog teretnjaka usporava prema skretnicama. Ostaje još samo nekoliko trenutaka, a ona se još nije odlu ila.

Neznanac uhvati Lepu Albuikerki za ramena. Izvan njegovih ruku i njihova dva tela, više ne postoji ništa, baš ništa.

„Odlu i se. Izbor je tvoj. Bol je tvoj. Ali šta god da uradiš, ne smeš da se osvrneš.“

Jer tako je uvek bilo u legendama. I ona pogleda, ne natrag, ve naviše, prema dva diska bele svetlosti, kilometrima iznad grada. Za uje zvižduk voza i njegov zvuk ispunjava svet.

„Da“, kaže, tre i put. „Da, da, o bože, da.“

„Kreni onda.“

Tr i, dalje od ulica ispunjenih poludelim lovcima na snove i sve te smrskane i razbijene nade; dalje od neznanca, koji se osmehuje posebnom vrstom osmeha ispod ruba deuteronomskog šešira. Tr i prema silosima i bo nim kolosecima, preska e srebrne šine jednu po jednu prema fuzionom teglja u „Vitlejem Ares“ Klase 88 koji uz škripu usporava preko skretnica prema izlaznom koloseku, umotan u paru i reaktorske magnetne duhove, i nastavlja kraj spore parade otvorenih vagona i hemijskih rezervoara. Posada ne može da je vidi, suviše je ispunjena nevericom i obuzeta posmatranjem tog malog fragmenta ludila koji je iz uma Panarha ispao na ulice malog grada u Stamposu. Neznanac polako aplaudira dok Lepa Albuikerki, u svom teksasu i cvetnom top-korsetu, i dalje bosonoga, naska e na spojnicu i, u tri koraka od kakvih se ostaje bez daha, uspinje se lestvicama na krov, dok magnetni reaktori grme, a lokomotiva dodaje snagu i ubrzava iz Iskupljenja. Onda se on okrene, od šina, od ljudi, od svetlom ispunjenih ulica; svemu tome okrene le a i jednim korakom svojih udesnih izama istupi iz sveta u snevanje, a za sobom ostavi samo male treptaje munja, vrtloge prašine i boju u svakom neonu duž Ulice Depoa, za koju bi svako, da je samo pogledao, rekao da je to upravo boja Božjih o iju.

Voz dobija na brzini. Lepa Albuikerki se ne osvr e. Nikada se ne osvr i. Gledaj napred, duž vijugavog niza vagona i tankera dok se gurkaju na skretnicama, gledaj napred, dalje od konusa prednjeg fara lokomotive, duž šina, kud god da vode. Kosu joj nosi vetar što duva sa ivice sveta. Ne vidi majku koja, poslednja probu ena iz snova lišenog spavanja, stoji na stepenicama *Restorana izgubljenih snova* s prekinutim lancem u jednoj ruci i razbijenom

bocom brendija iz Beladone u drugoj, ne može da joj uje glas od grmljavine fuzionih motora i kloparanja kareta, kako je doziva. Tri puta.

„Albukerki! Albukerki! Albukerki!“

Voz prelazi preko oštrog ruba diska sunčeve svetlosti u mrak noći na visoravni.

A tamo, iza silosa, duž ruba grada, rotori vetrenjača okreću se na dugotrajnom sivom vetru. U jednom trenutku, krila im se okreću u savršenom skladu.

Hvuš hvuš hvuš.

Hvuš hvuš hvuš.

NOVE AVANTURE BARONA MINHAUZENA: ZALIVSKI RAT

Dragi prijatelji, ne mogu više da vrdam. Sa svakim danom se sve više ispostavlja da je ono što nam je saopšteno kao istina o Arapskom ratu puka kleveta i licemerje. Lukavo smišljena poluistina prikriva veštu polulaž. Ama, uo sam da je izvesni francuski filozof izjavio kako se Zalivski rat nikada nije ni desio, toliko su dokazi o njemu sumnjivi, toliko su kanali komunikacije kroz koje smo ga posmatrali otvoreni za manipulacije. Ja da vam kažem: desio se. Možete mi verovati kada to kažem. Bio sam prisutan tokom itavog njegovog trajanja, od njegovog za etka do nejasnog svršetka. Kao što ete uvideti, dragi itaoci, igrao sam aktivnu, ne, presudnu ulogu u svim njegovim fazama. Do sada sam utao o tome, ali ast mi ne dopušta da i dalje trpim ove laži. u ete istinitu pri u o Zalivskom ratu. Na kraju krajeva, ovek koji ga je i zapo eo svakako je jedini kvalifikovan da vam ispri a kako ga je okon ao.

Dozvolite da se predstavim. Ja sam baron Minhauzen; putnik, nau nik, filozof, avanturista, ljubavnik, zaštitnik od nepravdi, ma evalac, kozer, pripoveda , epikurejac; *Summa Cum Laude* na praškom Tajnom kolegijumu, *Magister Exemplis* Velikog univerziteta u Fesu; milosnik Katarine Velike, iz Rusije, poverenik krunisanih glava Evrope, sultana, pontifeksa i predsednika. Obedovao sam s božanstvima, kockao se s demonima, putovao do najdaljih mora i do dvora kralja Meseca. Tukao sam se sa strašnim zverinjem, zbušnjavio mudrace i arobnjake, bacao u nedomicu knezove i rušio despote. Zavodio sam starlete, spavao s caricama, sticao bogatstva i gubio ih okretanjem karte, sâm zaustavljao itave vojske, verao se uz neprohodne planine, jedrio nemirnim morima, pronalazio izgubljene kontinente, varao smrt hiljadu puta i isto toliko puta pljunuo u oko sre i. Možda ste itali o nekim mojim ranijim dogodovštinama; ako u poslednje vreme niste mnogo šta uli o meni, možda ste pomislili da sam zbog starosti digao ruke od avantura, povukao se iz smelih poduhvata ili – zaboga – umro. Ha! Bolestine i smrt bili su me u prvim neprijateljima koje sam savladao, i nau ili su da poštuju Barona, iako lukavim sredstvima pokušavaju da mi dohakaju. Ako se ini da sam predugo utao, to je zbog ovog racionalnog i cini nog doba koje nema strpljenja za pri e o pustolovinama i mašti. Ali sada vidim kako vlade pri aju pri e o udesnom i imaginarnom, ravne mojim doživljajima, a stanovništvo ih guta, i ini mi se da je zlatno doba pripovedanja ponovo nastupilo, te najve em pripoveda u od svih možda i prili i da se ponovo javi.

Kao što rekoh, bio sam ponukan da okon am Zalivski rat zato što sam ga i zapo eo. Zabavlja me ona nau na teorija haosa koja nam veli da zna ajni doga aji mogu ni i iz majušnog semenja: orkan iz mahanja leptirovog krila, tako kažu. Zbog manjka eksera u potkovicu, propadaju kraljevstva. Isto je tako i sa ovim ratom. Pri a, evo, sledi. Slušajte sad.

U doba rane prosve enosti, stekao sam besmrtno prijateljstvo ku e Sabaha, iz plemena Anizah, naroda beduina. Sa svojim pouzdanim prijateljima Bertoldom, Albrehtom, Gustavom i Adolfom, oslobodio sam sultana bagdaskog sveg blaga iz njegove riznice, posle jedne naše opklade oko boce tokajca. Pošto nisam želeo da naletimo na vojsku koju je poslao da nas uhvati – taj stvarno nikada nije nau io da gubi – klonili smo se levantskih luka, koje su njegovi panduri sistematski ešljali, i pošli smo kroz veliku pustinju Arabije, da bismo se ukrcali na brod u jednoj od brojnih luka Persijskog zaliva i tako se vratili u civilizaciju. Albreht spada u najsnažnije i najizdržljivije sluge, ali pustinjska vrelinu i velika gomila blaga stavili su na ispit ak i njegovu strahovitu stamenost. Bili smo primorani da se mnogo puta

zaustavljamo kako bi Albreht povratio snagu, što nas je iz minuta u minut koštalo prednosti nad sultanovim snagama. Još smo bili duboko u pesku velike pustinje Arabije kada je Gustav, koji sa venecijanskog Lida može da uje kada padne mandarinov ešalj u palati u Kitaju, izvestio o topotu kopita sultanove konjice koja je bila pola dana iza nas i brzo nam se približavala. Nismo se mogli nadati da ćemo uma i s blagom, i mada sam ja li no prikra en za ljubav prema bogatstvu koja je trajni društveni otrov za sva doba, mrsko mi je bilo da ga ostavim da leži usred pustinje, da ga zatrpia pesak nošen vetrom, i da zanevek bude izgubljeno. Na svu sreću, kad je Albreht već bio na samom izmaku snaga, nai osmo na lutaju e Sabahe koji su, za nekoliko urmi, bocu ili dve osvežavaju e vode i odmor u hladovini njihovog bivaka, bili više nego voljni da nas liše našeg zlatnog tereta, podelivši ga me usobno pre no što su se zaputili u veliku peš anu pustinju.

Kada sam mogao da se bezbedno vratim u taj deo sveta, posetio sam baš onog šeika koji mi je pomogao u nevolji, i oduševio se kad sam ustanovio da je on osnovao vrlo mali emirat zahvaljuju i blagu sultana bagdaskog! Emir me je do ekao s nenadmašnim arapskim gostoprimstvom i zakleli smo se na pakt besmrtnog prijateljstva između naše dve ku e. Na nesreću, činilo se da je tajna o mojoj maloj smicalici doprla do Bagdada, te mi je sultan objavio besmrtno neprijateljstvo sve dok mu blago ne bude vra eno. Šta je jedan aristokrata mogao da čini? Moja je moralna dužnost bila da postanem zaštitnik te zemlje. Me utim, znaju i za svoju sklonost prema putovanjima i velikim avanturama, bio sam primoran da priznam da nisam baš najpouzdaniji branilac, te sam preporučio emiru da sklopi savez s Britancima, koje ne smatram ništa manjim krdom profitera od ostalih kolonijalista, ali mislim da imaju ve e topove od ve ine. Oni su, opet, nepopravljivi snobovi, te u sporazumu mogu verovati samo evropskom licu: stoga sam imenovan za opunomo enog (i putuju eg) ambasadora emirata Kuvajta na dvoru sv. Jakova.

Plašim se da sam baš u tom svojstvu stavio još soli na rep Bagda anima kada je došlo do pograni ne razmirice 1922. godine. Tada sam već bio, pod raznim maskama i lažnim identitetima ne bih li prikrio svoju neobi nu dugovest, savetnik šest generacija kraljevskih Sabaha, ali bagdaski sultani dugo pamte, a špijuni im se svuda vrzmaju. Možda i nisu naslutili da sam postigao tu malu pobjedu nad smrtnošću, ali prepoznali su kontinuitet i nastavili da neguju netrpeljivost svojih predaka prema onome što su smatrali mojom lozom: tim pre sada, jer sam direktno učestvovao sa njima u pregovorima oko njihovih teritorijalnih pretenzija prema zemljama Sabaha. Žao mi je što moram da kažem da je za vladare te velike mesopotamske nacije oduvek bilo karakteristično da marifetluke ne trpe sportski.

Sazvan je kongres u palati Al 'Ukair kako bi se okončao taj dugotrajan teritorijalni spor. Kao Vanredni veleposlanik učestvovao sam, s predstavnicima Britanskog protektorata, pošteno i pravi no rešenje. Krunski čin Kongresa bilo je simbolično crtanje nove granice koje smo izveli ja i bagdaski ministar spoljnih poslova na velikoj mapi Zaliva raširenoj preko pregovara kog stola u sali za konferencije. Trebalo je da obojica istovremeno pomeramo olovku, drže i je zajedno, u znak saglasja. Tvrdilo se ovako i onako, i istoričari su se potom sukobljavali, oko toga ko je prvi pokušao da pomeri olovku izvan ugovorene linije. Možete verovati re i jednog džentlmena i aristokrate da to nisam bio ja. Osetivši da moj kolega već u korist Bagdada – negde u okolini pustare Al Hak, koliko se se am – ja sam samo želeo da stvari ponovo dovedem u ravnotežu. Ne mogu se smatrati odgovornim za to što je moj kolega pomislio da povećavam teritoriju Kuvajta, te je još ja e cimnuo na svoju stranu. Naravno, posledice su bile takve da smo ubrzo stali, licem u lice, negde usred velike pustinje, cimaju i obojica iz sve snage kartografsku olovku. Osetivši da moja nadmoć na snaga počinje da postiže prevagu u korist Kuvajta, moj kolega je pozvao pomoć, tako da ga je njegov a utantš epao oko struka i po eo da vu e iz sve snage. Britanski ataše je smestio da mi pomogne, i tako je po elo nedostojno nadvla enje, a diplomate su požurile da pomognu svaki svom predstavniku i časti svoje zemlje. Ubrzo, obe svite napravile su gungulu oko nas, cimaju i iz petnih žila, a mla i sekretari jurili su po zgradi i podmiivali osoblje da napušta svoja radna mesta i prikljuuje se u vu i obe ekipe. Kazali su mi da je izbilo nekoliko neprijatnih tu a između pripadnika obe grupe, a izvesni lokalni stanovnici došli su do pravog malog bogatstva ili imanja u nadmetanju za snagu njihovih mišića. Avaj, kona ni ishod doneo je kuvar, specijalista za testenine. U svoje slobodno vreme, taj je bio turski rva na znatnom

glasu i služio je u palati Sabaha u Kuvajtu sve do izvesnog skandala s kozom i haremskim šalvarama, zbog kojeg je morao da na e svoje tadašnje zaposlenje u Al 'Ukairu. Nismo mogli da se suprotstavimo njegovoj kombinaciji fizi ke snage i li ne odbojnosti. Olovka je prevagnula u korist Iraka; ku a Sabaha ostala je bez velike teritorije.

Nisam mogao da dozvolim da ta bruka ostane neispravljena, i u središnjim decenijama ovog najzburkanijeg veka bavio sam se teritorijalnim pregovorima s daljim bagdaskim režimima. Ništa od toga nije urodilo plodom; štaviše, kako je bogatstvo moje druge domovine raslo zahvaljuju i otkri u nafte, zahtevi su postajali sve ve i i grlatiji. Priznajem da sam postigao izvestan uspeh po etkom šezdesetih godina dvadesetog veka, pošto je Kuvajt postao nezavisan, kada su se protesti Bagdada sveli na puko tinjanje, ali bio sam svedok prevelikog broja ljudskih zala i ne asnih postupaka da bih verovao kako e takvo stanje stvari potrajati. Moje sumnje potvr ene su kada je na vlast u Iraku došla porodica Sadam. Moja životna maksima bila je da nikada ne verujem porodici u kojoj svi muškarci nose brkove. Pazite: ta maksima je valjana. Sadami, a pogotovo Husein iz te familije, bili su pravi naslednici pokojnog ožaljenog sultana ije sam blago prisvojio, u tome što na epski na in mrze sve koji im stanu na žulj. A me u takvima je prvi baron Minhauzen.

Evo kako sam stekao neprijateljstvo ku e Sadama. Slušajte sad. Od svih žena na svetu, divne arapske dame za mene su naro ito privla ne. Nadugo i naširoko bih mogao da raspredam o njihovim brojnim vrlinama, da hvalim njihove bezbrojne ari. Bepomno an sam pred njima! I tako, suo en, za vreme jedne od mojih diplomatskih misija u Bagdadu, s najlepšom, naj arobnijom ženom, oli enjem mesopotamske lepote, kraljevskom i plemenitom poput bilo koje kraljice Ninive, kako sam mogao da odolim? Zar je bilo važno što je to bila Jasmina, najstarija k i predsednika Huseina li no, najso nija smokvica sa njegovog stabla? Za mene, ona je bila reinkarnirana Istar! Naravno, udvarao sam joj se, i naravno (jer, ako mi se dozvoli da se malo hvalim, za oveka koji je osvojio Katarinu Veliku, caricu svih Rusa, sve ostale su lak plen) da mi nije odolela. Bila je izuzetno slatka (mada joj je nedostajala cari ina ledena ruska vatra) i krajnje voljna, jer je zahvaljuju i predsedni koj satelitskoj anteni imala pristup svim evropskim seks-kanalima. Jedno moram da kažem: nisam je oteo, kako su to Sadami tvrdili: svojevoljno je pošla sa mnom u moju malu, ali zato prvoklasnu palatu u Kuvajtu. Pošto je bila predsednikova obožavana k i – smokvica sa njegovog stabla, i tako to – bilo je neophodno da se donekle maskira. To što je putovala u prtljažniku kola (udobno tapaciranom, žurim da dodam, sa sopstvenim izvorom vazduha i vode) rezultat je samo njene sugestije. A to što je, kada se jednom nastanila u Minhauzenovoj palati, odbijala sve pozive familije da se vrati ku i; i to je bio samo njen izbor. Što e re i, ne vidim osnova za osvetu na koju se ku a Sadama zavetovala protiv mene. Bagdaski režim je prakti no vodio dva rata odjednom: jedan protiv Irana, drugi protiv barona Minhauzena. Pokušaj atentata 1985. na mog izuzetnog prijatelja šeika Džabir Al Sabaha rezultat je zamenjenog identiteta. Kada je Sadam završio svoje poslove s Irancima, bio je u stanju da se s punom pažnjom pozabavi dugom istorijom neprijateljstva svoje države prema meni.

Konsultovao sam se s liderima balkanskih zemalja kada su tenkovi ušli u Kuvajt u potrazi za zavodnikom Minhauzenom. Okupatorske vojske su najgore od svih loših stanara; kada jednom u u, gotovo ih je nemogu e izbaciti. Nisam mogao sâm da oteram okupatore, pa sam pozvao u pomo svoje stare saveznike.

Bertolda sam pronašao u portugalskoj Algarvi, gde je radio kao upravnik golf i fitnes kluba; tamo se povukao posle onog nesre nog skandala sa steroidima u vezi s atletici koje je obu avao. U potpunosti ga opravdavam; to je sigurno bio samo rezultat zavisti njegovih štini enika prema oveku koji je svojevremeno uspeo da pretekne i vetar. Zbog stare privrženosti i odanosti, pristao je da odloži preure enje terena za golf i pomogne narodu Kuvajta.

Albrehta, prostodušnog koliko i dobrodušnog, pronašao sam na mestu li nog telohranitelja jednog kolumbijskog barona kokaina, koji je ispoljio žaljenja vredan nedostatak pristojnosti u reakciji na moje zahteve da mi prepusti Albrehta. Ne trpim loše ponašanje. U tekstu Pohvale DEA koju je potom potpisao predsednik Buš li no, Sjedinjene Države su mi iz sveg srca zahvalile na pomo i u likvidaciji tog krajnje nezgodnog kartela iz Kartahenje.

Pronašao sam Adolfa, koji je mogao da pogodi koje god muvlje oko poželite sa daljine od pet milja, u fundamentalisti koj zajednici za preživljavanje u Severnoj Dakoti, gde je obu avao njene pripadnike tehničari i ga anju iz oružja kratkih i dugih cevi, s dodatnim kursevima iz osnova terorizma, uklju uju i i proizvodnju kamioneta-bombi i nervnih gasova. Rado je napustio tu hladnu i vetrovitu ravnicu. Krajnje mu je smetalo svakodneвно pevanje jutarnje himne naoružanju.

Gustav, iji sam sluh ve hvalio u ovoj pripovesti, i ija su široka plu a mogla da naduvaju cepelin za manje od minuta, imao je ugovor s ruskom vojskom, koja ga je, suo ena s kresanjem budžeta, spiralom troškova i sve ve im tehnološkim jazom u odnosu na Zapad, uposlila kao kombinovanog osluškiva a i sredstvo ranog upozorenja. Glas su mu testirali u šumama Sibira, na doseg od nekoliko stotina milja, a oborena stabla pokazala su se kao dragocen izvor deviznog priliva.

Tako opskrbljen svojim vrlim pratiocima, vratio sam se u Arabiju da isteram okupatora iz moje domovine, da bih ustanovio kako sam preduhitren. Koalicija ujedinjenih arapskih, francuskih, britanskih, italijanskih i ameri kih snaga okupila se u Saudijskoj Arabiji pod vo stvom debelog generala s bkovskim vratom i obrijanom glavom, ije je ime bilo „Švarckopf“. Pošto smo obojica bili vojna lica, objasnio sam mu kako sam ja odgovoran za po etak tog rata i ponudio mu usluge mojih pratilaca i moje borbene mudrosti stare nekoliko vekova.

„Zajedno moramo udariti kao pustinjska oluja“, rekao sam mu. Taj epigram mora da mu se dopao, jer ga je usvojio ne samo kao šifrovano ime vojne operacije ve i kao sopstveno drugo ime. Pretpostavljam da „Olujni Norman“ bolje zvui nego „Olujni Minhauzen“.

Zajedno s tre im vojnim licem, jednim šarmantnim crnim Amerikancem kome je jedina mana bila o igledna nesposobnost da ta no izgovori sopstveno ime, razmotrili smo strategiju. General Švarckopf je želeo da neprijatelja bombama vrati u kameno doba. Imaju i u vidu brojne lepote Bagdada i njegov velikodušan, premda zaveden narod, sugerisao sam da bi u prilog propagandnom ratu više išlo kada bi bile pogo ene samo vojne, ne i civilne mete. Neka vrsta preciznog bombardovanja, tako sam se izrazio. Kada mi je re eno da je takav izraz sam po sebi kontradiktoran, sugerisao sam da najve o j svetskoj supersili svakako nije problem da stvori iluziju preciznog bombardovanja.

I tako je rano ujutro 17. januara zapo et vazdušni rat protiv ku e Sadama u kombinovanom napadu jurišnih letelica i krstare ih projektila lansiranih sa brodova. ujem da je no no nebo nad Bagdadom bilo osvetljeno pirotehnikom eksplozija na tlu, paljbom svetle ih metaka, repovima projektila i nasumi nom vatrom rasprskavaju ih granata; divan prizor, ako je verovati satelitskim izvešta ima koje još nisu odatle prognali. Ja sam od svega toga video samo konferencije za štampu generala Švarckopfa. Video-snimci su izgledali krajnje uverljivo.

Te no i kada su poletele rakete, Gustav i ja pošli smo na sever, u krajnje tajnu i izuzetno važnu misiju: da prikujemo ira ku republikansku gardu za njene položaje. Ove elitne snage predstavljale su ozbiljnu pretnju za uspeh Pustinjske oluje. Generali su se zalagali za sveopšte bombardovanje njihovih položaja aerosolnim bombama, ali ja sam ih ubedio da imam jeftiniji i suptilniji plan. U prošlosti sam ve ustanovio da elitne trupe ispoljavuju fatalnu slabost kada je u pitanju li na ast.

Pošto smo no u prošli kroz jedan okupirani Kuvajt i prešli granicu koja, po Bagdadu, više nije postojala zbog aneksije 19. pokrajine republike Irak, stigli smo rano prvog dana Zalivskog rata do položaja republikanske garde.

Njihovi zidovi i grudobrani bili su impresivni; milja za miljom peš anih bedema, rovovi ispunjeni naftom koja se mogla zapaliti za tili as; široka minska polja, zamke za tenkove i ukopana artiljerija. Plašim se da bi sve to ozbiljno zabrinulo ak i generala Olujnog Normana Švarckopfa.

U svetlu rane zore, Gustav i ja popeli smo se uz najve u vešta ku dinu. Ispod nas ležao je neprijateljski tabor. One koji su još spavali probudio je za tren Gustavov gromoglasni povik. Njegova ekselencija baron Minhauzen, sveovlaš eni veleposlanik ku e Sabaha, time je izazvao gardu predsednika Sadama od Iraka. Ne znam gde je Gustav stekao tako širok i

izražajan re nik uvreda – možda u dubinama ruske zime, u najdubljem i najmra nijem Sibiru, nije imao bogzna šta da radi osim da se igra poeti nih igara vre anja – ali on je doveo u pitanje njihovo poreklo, profesiju njihovih sestara, seksualne sklonosti njihovih majki, dimenzije genitalija njihovih o eva, privrženost njihovih prijatelja, rektalno uživanje u krastavcima i drugom kuhinjskom povr u, njihove odnose s doma im seoskim životinjama, nabe enu muževnost, potajno oduševljavanje ženskom ode om, fizi ko junaštvo, miši nu inferiornost u pore enju sa u enicama osnovne škole.

Dovoljno e biti da kažem da su brzo pristali na moje uslove. Na vrhu dine povukao sam crtu u pesku gde e se svakog dana njihov zato nik sresti s mojim. Dok se budu borili, republikanska garda e mo i da napreduje. im se borba okon a, napredovanje e prestati. Gustav je bio moj zato nik, i nada itavog Kuvajta. Ira ani su izabrali pripadnika svojih elitnih padobranskih trupa, majstora najbržih i najsmrtonosnijih borila kih veština. Popeo se uz dinu, uvežbavaju i pokrete i trikove, sa mnogo munjevitih udaraca šakama i ritanja. Sve je bilo svršeno pre nego što je republikanska garda stigla i da spakuje prostirke za spavanje. Borila ke veštine su jako dobra stvar, ali veština smrdljivog zadaha je još bolja. Tokom našeg marša, i nekoliko dana pre toga, Gustav je jeo samo povrtne pripadnike familije luka, uz smrdljiv sir, kupus i in une, sve to zaliveno brljom koju sam prokrijum ario kroz diplomatsku poštu u kraljevstvo Sauda. Jadnik nije imao pojma šta ga je strefilo. Ja sam se oprezno postavio niz vetar, ali i najslabiji dašak koji je izmakao bio je dovoljan da mi se prevrne želudac. Koliko znam, jadnog momka su u Bagdadu le ili kao žrtvu hemijskog rata, i sada je na nastrožoj mogu oj dijeti.

Tako je uspostavljen obrazac, a republikanska garda je neutralisana. Svakog dana bih pozvao najja eg i najkrupnijeg od njih iz utvr enja od dina da pre e moju crtu u pesku i smesta ga oborio mo nim dahom iz Gustavovih usta i plu a. Osetio sam pravo olakšanje kada su me pozvali u Daran po najhitnijem poslu, jer ovek se brzo umori od ratovanja zadahom. Mogao sam da se uzdam da e Gustav održati liniju fronta, te sam organizovao da mu iz vazduha dostavljaju zalihe luka i sira, i žurno se vratio u komandu saveznika, gde sam saznao, na svoj ogromni užas, da je ljupka Jasmina, smokvica sa Sadamovog stabla, oteta iz svog skrovišta u gradu Kuvajtu i odvedena, vezanih ruku i nogu, u Bagdad, da se suo i s o evim nezadovoljstvom.

Takav bezobrazluk se nije mogao trpeti. Generali su pokušali da me ubede da bi misija spasavanja – na koju sam smesta pomislio – bila ravna samoubistvu. itav Irak do sada ve zna da je njihov stari neprijatelj onemogu io republikansku gardu; prepoznala me im stupim na ulice Bagdada.

„Ali, gospodo draga“, rekao sam im. „ itav plan i jeste zasnovan na tome da nikada ne stupim na ulice Bagdada!“

I tako sam se jedne prijatne januarske no i našao na ameri kom brodu *Saratoga*, koji je mlakim vodama Persijskog zaliva plovio od Basre. Da budem precizan, stajao sam iznad otvora lansirne cevi krstare eg projektila. Iz iskustva s drugim projektilima koje sam jahao, kao što su ulad, znao sam da je najteže najahati na odgovaraju i na in. Mora se ta no proceniti trenutak, naro ito kod krstare ih projektila, gde neopreznog jaha a eka spaljivanje izduvnim mlazem. Stoga, napetih nerava i miši a, osetio sam izdajni ke vibracije koje su javljale o paljenju motora, i kada je vrh oružja skliznuo izvan cevi, sko io sam, dohvatio uzde prika ene za kontrolne površine, i zajahao projektil poput najdivljijeg ždrepeca u ira koj no i.

Mogu re i, bez straha da u sebi protivre iti, da je to bilo najuzbudljivije jahanje posle Katarine Velike, dok sam jurio iznad tla brzinom od nekoliko stotina milja na sat, preskakao drve e, zgrade i brda duž vodenog toka Šat el Araba hitaju i u samo srce neprijateljske teritorije. Najve im delom puta, uzdao sam se u sistem navo enja sprave. Ne e mi biti potrebne ru ne kontrole sve dok ne stignemo u blizinu Bagdada. Leteli smo kroz no , izbegavali projektele zemlja–vazduh ovde, lovce-presreta e onde. Pretpostavljam da piloti nikada ne e izvestiti o tome da su ugledali sedokosog muškarca aristokratskog držanja kako leti kroz no na krstare em projektilu. Kliznuo sam ispod dosega bagdadskog radara, uzeo uzde i poveo svog ždrepeca – kome sam nadenuo ime Bukefal, po mom voljenom, odavno ožaljenom konju – širokim avenijama i bulevarima prema predsedni koj palati. One

malobrojne duše koje su se tamo zatekle dizale su pogled zapanjene što me vide kako šišam nekoliko stopa iznad njihovih glava. Bili su toliko zaprepašeni da se niko nije dosetio da digne oružje i opali hitac ili dva.

Pogledavši dole, sa žaljenjem sam primetio kakvu su štetu bombe nanele tom lepom gradu i zadivio se veštini s kojom su vojni obaveštajci Saveznika uveravali svet da su hirurški udari sveli usputnu štetu na najmanju meru. Ispred mene se ukazala predsedni ka palata. Dok sam cimao uzde da usporim Bukefala, elegantne petlje narandžaste vatre svetle ih metaka dizale su se u lukovima prema meni. Sadamovi stražari bili su prisebniji od ljudi na ulicama Bagdada. Bukefal je reagovao veli anstveno, kao i njegov konjski imenjaka. Lako sam izbegao vatru dok sam kružio oko palate, proveravaju i na svojoj skiciranoj mapi gde je predsedni ki ured u kom su, kako su me obaveštajci izvestili, držali prelepu Jasminu kraj njenog oca. Bilo je to na petom spratu, iza prozora prekrivenih filigranskim drvenim kopcima. Usmerio sam Bukefala i, ponevši izuzetan prozorski kapak i dobar deo zida sa sobom, banuo u ured. Zaustavio sam se kraj prestola. Pre nego što je iko stigao da podigne i prst ne bi li me zaustavio, oteo sam prelepu Jasminu ispred nosa njenog oca, stri eva i bra e. Mahnuvši veselo i nemarno, smestio sam je na sedište iza sebe, rekao joj da se vrsto drži, dao gas i probio se kroz podjednako izuzetan prozorski kapak na suprotnom zidu, u no i slobodu.

Ako se ima u vidu brzina dogajanja, no na tmina i potpuno iznenaenje, hitac je bio veli anstven. Podozrevam da ga je uputila li no Huseinova ruka. Prošao mi je na nepuna dva prsta od nosa i zario se u desno Bukefalovo krilo. Na svu nesre u, pogodio nam je rezervu goriva: ostavljaju i raketno gorivo za sobom, hitali smo po no nom nebu Bagdada, i ubrzo je postalo o ito da ga više nemamo dovoljno za povratak na prijateljsku teritoriju. Štaviše, sumnjao sam da emo uopšte izma i van gradskog atara. Zatraživši od Jasmine da mi veruje – što se i podrazumevalo da ini – okrenuo sam Bukefalov nos prema glavnoj bazi ira kog Ratnog vazduhoplovstva u predgra u. Uspeli smo da preletimo preko žice zahvaljuju i poslednjoj kapi goriva i zaustavili se, ne baš nežno, posred piste. U mraku, usred zbrke, ovakvom poliglotti nije bilo teško da izigrava oficira ira kog RV-a. Uzeo sam prvi dvosed na pisti. Za onoga koga su galebovi odvukli na Mesec, jedan MIG je de ja igra. Moj no ni let prema savezni koj teritoriji izazvao je talas imitacija me u ira kim pilotima. U slede ih nekoliko dana, tri etvrtine RV-a rešilo je da se povede za mojim primerom i odleti tamo gde je klima prijatnija.

im sam smestio prelepu Jasminu pod zaštitu ku e Sauda, s kojom imam gotovo jednako srda ne odnose kao i s ku om Sabaha, suo io sam se s novim problemom ije je rešavanje zahtevalo moj jedinstveni talenat. Republikanska garda bila je prakti no blokirana zahvaljuju i grlenom Gustavu, ali me u Saveznicima je zavladao novi strah. Govorim o projektilu Skad, lansiranom Bog sveti zna odakle, sa Bog sveti zna kakvom bojevom glavom. Ta opaka sprava zavela je pravi teror u gradovima i bazama Saudi Arabije. Kako da spre imo pljusak tih projektila po našim glavama, zapitali su me generali. Rešenje je zahtevalo samo malo razmišljanja. Za oveka koji može da vidi oko insekta sa pet milja daljine i pogodi ga jednim jedinim metkom, obaranje rakete od dvadeset tona koja pada na zemlju brzinom od hiljadu milja na sat jednostavno je poput ga anja limenih pataka u karnevalskoj streljani. Naoružan samo svojom posebno izra enom dugometnom puškom i orlovski oštrim vidom, Adolf je oborio svaki projektil ispaljen na Daran. Možda ste na televiziji videli njegovih ruku delo: jarka ta ka Skada u poniranju, struja svetlosti koja se diže da ga do eka, zadovoljavaju a pirotehnika. Baš šteta što njegovo dostignu e nikada ne e biti priznato; generali su, zarad dobre propagande, proturili pri u o nekim nepobedivim ameri kim protivprojektilima s prikladnim patriotskim imenom.

Ali moj plan nije bio samo defanzivan. ovek brži od uleta neprocenjiv je za uspešno pronalaženje pokretnih lansera projektila u velikoj Arabijskoj pustinji. Pri svojoj najve oj brzini, Bertold je mogao da uo i, prati i izvesti o položaju lansera Skada pre nego što njegova posada uspe uopšte da podigne svoju dijaboli nu spravu. Za manje od jedne nedelje, vazdušne snage Saveznika, kombinovane s Bertoldovom brzinom i Adolfovim streljaštvom, eliminisale su opasnost od Skadova.

Pošto je vazдушna odbrana Saveznika ostala u sposobnim Bertoldovim i Adolfovima rukama, mogao sam da usmerim pažnju na zabrinjavajuće i preokretne događaje. Igraju i na zapadnjačku slabost prema zaštiti životne sredine i svemu pernatom i krznatom, moji neprijatelji na severu otvorili su ventile svojih velikih rafinerija nafte i sasuli gnusnu sirovu naftu u mirne vode Zaliva, po kojima se raširila ogromna, preteča i mrljiva. Ja nipošto nisam sentimentalna ovek, ali nedaće tih jasnih sokotranskih kormorana koji su se upinjali da dođu do obale, zaglibljeni i ulepljeni naftom, pokrenule su me na daljanje. Generali nisu imali strategiju za rat protiv životne sredine, i mada su izrazili nevericu u moj plan, pozajmili su mi malo amaca na vesla, jedino što sam zahtevao ne bih li spasao Persijski zaliv.

Prošlo je nekoliko vekova otkad je moj žurni odlazak s Ostrva sira izazvao moju i previše intimnu vezu sa ostrvom-ribom po imenu Jaskonije. Iz njenog trbuha umakao sam tako što sam joj posuo malo žara po krajnicima te se ona, poput toliko drugih, od tada zavravala na mene. Poslednji put sam je video krajem devedesetih godina devetnaestog veka, kada se maskirala u koralni greben blizu obale Jemena na Crvenom moru, sa izvesnim uspehom; klub *Mediterranean* je organizovao odmaralište na plaži pod njenim južnim padinama. Na svu sreću, opšti strah od vazdušnog putovanja u vreme Zalivskog rata omogućio je da odmaralište bude pusto kada smo Albreht i ja doveslali oko južnog rta Adena u američke mornarice. Sa pramac sam objavio svoje prisustvo i vraćao Jaskoniju istav sat u najboljem Gustavovom maniru. Pospanost koja je trajala dva i po veka nije ublažila Jaskoniju ni narav, ni apetit. Stresavši sa sebe drvene bungalove, kafanice za plažu i nekoliko klubova jednim pokretom ležala, skoro je da nas pojuri. Albreht je morao da vesla iz sve snage i moć – koja je znatno veća i od najsnažnijeg vanbrodskog motora – da bi nas izbavio od drugog boravka u probavnom traktu zveri. Jurio nas je oko celog Jemena i rtova Omana, pravo u Persijski zaliv, gde sam Albrehtu naredio da zavesla malo sporije, kako bi Jaskonije pomislio da nas pristiže i zinuo da nas konačno proguta. Povelili smo budalastu, jarosnu zver u veselu, usporenu poteru kroz naftne vode Zaliva, i izveštavam na svoje potpuno zadovoljstvo da je i poslednja kap nafte – da ne pominjem nekoliko mina, torpiljerki, podmornica i mnogo škampa – nestalo u toj pećini od gubice. A mi nismo. U iznenadnom naletu lošeg varenja, ostrvo-riba Jaskonije spustila se na dno mora u Zalivu, otežana sa milion barela zalivske sirove nafte. Tamo je i dan-danas, kao poveljeno ostrvo u Hormuskom moreuzu. Sasvim prikladno, odredili su ga za utočište za ugrožene sokotranske kormorane, a Omanci su na njemu sagradili svetionik kako bi odvraćali brodove. Nisam siguran koliko je mudra bila njihova nedavna odluka da prava na tamošnju eksploataciju nafte poveri *Kraljevskoj holandskoj/Šel kompaniji*.

I tako sam spasao sokotranskog kormorana od istrebljenja, kao i živote zalivskih sakupljača škampi, ali svetska pažnja bila je usmerena drugde, prema dugoročnim ekvivalentnoj kopnenoj ofanzivi protiv Irana. Za samo nekoliko dana, generali su izgurili kuću u Sadama iz kuće Sabaha, deanketirali 19. pokrajinu Republike Irak i uništili sto hiljada regrutovanih vojnika kombinovanim napadom kasetnim i aerosolnim bombama dok su ovi pokušavali da se povuku drumom za Basru.

Videvši da generali uspevaju da savladaju protivnika i bez moje pomoći, okrenuo sam se zverstvima koja su negdašnji okupatori počinili u zemlji na koju sam se zaštitu zakleo. U poslednjem naletu hira, okupatori su, po naredjenju iz predsedničke palate, zapalili većinu naftnih izvora Kuvajta. Razni stručnjaci za požare naftnih izvora posavetovali su se i objavili da će gašenje svih izvora potrajati sve do kraja veka. To se nije smelo dopustiti. Baron Minhauzen nije mogao da ostane da stoji sa strane i dopusti da blagostanje zemlje izgori u ništavilo, da se ne pominje šteta od dima po mlada pluća. Na svoj jedinstveni način, uzeo sam stvar u ruke.

Ofanziva Pustinjske oluje omogućila je Gustavu da napusti dužnost održavanja linije fronta u pesku pred republikanskom gardom, koju je ostavio jednu i desetkovanu čak i pre konačnog uništenja iz vazduha. Dao sam mu da nekoliko dana jede samo kivan pirinač, ovas i destilisiranu vodu kako bi prošao isti sistem, a onda ga odveo do zapaljenih izvora. Kao što sam već mnogo puta rekao – a to je mudra maksima – oduvek sam smatrao da se svaka vatra može zatrpati.

Istinu da zborim, sada mi je bilo preostalo malo šta da činim u pogledu oslobođenja Kuvajta. General Švarckopf je progonio ostatke republikanske garde koja je iz petnih žila bežala prema Bagdadu, u skladu s Rezolucijom UN broj 661, koja je zabranjivala vojno svrgavanje Sadamovog režima. Zadovoljio sam se time što sam lično zavrnuo brkove Velikom Sotoni iako je, ovaj, prelepa Jasmina bila nepouzdana koliko i privlačna, i kada sam se vratio u Rijad posle proslave pobeđe u gradu Kuvajtu – gde su me u stolici nosili ulicama dok su roditelji dizali decu da ih blagoslovim dodirom, a mlade žene se bacale pred mene, odlikovanog najvišim ordenjem kuće Sabaha i zvanjem po asnovog generala – ustanovio sam da me je napustila i otišla u društvu bivšeg člana pop grupe INXS. Ostala mi je samo statua koju su podigli u gradu Kuvajtu povodom tog uzbudljivog incidenta, gde sam prikazan raskoračen na krstarećem projektilu, kako neustrašivo prkosim nebesima Iraka. Nešto kasnije su je uklonili, kako bi zvanim proslavili pobeđu u nast generala Švarckopfa, koji je smatrao da ne bi bilo valjano da svet vidi kako američki Novi svetski poredak poriva na jednom starom aristokrati i šaćici pratilaca. Na istom mestu statua je zamenjena spomenikom generalu Švarckopfu, koji onako krupan kao bik sedi raskoračen na tenku.

Jedino hvala koje sam dobio od Saveznika za koju sam računao dobio rat bila je nezahvalnost. Ovaj, ali ja sam za njih predstavljao neprijatnost. Svet nije smeo da zna da pobeđu u Zalivu nije donelo precizno bombardovanje, hirurški vojni udari, nadmoćna vojna tehnologija niti udesa projektila Patriot, već da se to dogodilo zahvaljujući meni, Minhauzenu. Rekli su mi da ovo više nije doba za junake. Ti si anahronizam, nema mesta za tvoje podvige i priče u ovom novom svetskom poretku. Pa su izmenili priče i retuširali slike ne bi li tako i bilo. Dragi čitaoci, ako vam je ova pripovest pravo neverovatna i lišena dokaza: upitajte se, kakvi su zapravo to dokazi? Slike na vašim televizijskim ekranima, reči u vašim novinama, šapat na vašem radiju. Ako vam kažem da sam ja započeo i okončao Zalivski rat, a vi mi ne poverujete zbog toga što verujete sopstvenim oči i ušima, razlog za to je samo njihova potpuna manipulacija pričom.

Možda mislite da je ovo samo još jedna priča, nimalo istinitija, nimalo verodostojnija od bilo koje druge bajke kojima se tešimo i uveravamo da znamo šta se zaista dešava širom sveta. Na vama je da izaberete; uvek je bilo onih koji, u najboljem slučaju, nisu verovali Baronu, dok su ga u najgorem nazivali besramnim lažovom i pripovedačem izmišljotina. Ali ja smatram da generali možda i nisu bili u pravu. Ja nisam anahronizam. Doba junaka jeste, ovaj, okončano, ali doba pripovedača izmišljotina već ih, i pogibeljnijih od onih koje sam ja ikada ispričao, tek počinje.

Uistinu, ova razmišljanja navela su me da se prisetim još jedne svoje nedavne avanture i mislim da biste, ako budem imao vremena, uživali da čujete o tome kako sam se povezoao s kraljevskom kućom Vindzora i kako je došlo do nesporazuma koji sam nehotice izazvao između kralja i njegove žene, prelepe Dajane...

GARDENIJE

Ve eras smrt dolazi u Bari-O, ali oni se ipak spuštaju iz neona i laserskog sjaja Haj Brazila, njih petoro. Nadenuli su sebi imena, kao što to ve rade oni koji silaze, imena kao što su Zed, Lolo i Kasadej, Šrajk i Jani. Otmeni su, zgodni, o evi su im ljudi iz Kompanije, vezani krvlju i ugovorom, majke žene iz Kompanije; ro eni su da bi živeli životom na visinama me u kristalnim vrhovima Haj Brazila. Dakle: zašto su zamenili svoja Naselja i korporade za favele od izolir-papira i plastike Bari-Oa, gde lica nemaju ugovore niti zna aj, a kiša spira imena sa ulica? Zato što tragaju: tamnokosa ona, svetlokosa ona, tiha ona, mrzovoljni on, nasmejani on; tragaju za mestom koje nikada nisu videli, ali ipak ga poznaju podjednako dobro kao što poznaju blistave tornjeve svojih korporada. I bolje, jer otkad su prvi put uli za njega u mra nom šapatu u arkadama i vinarijama kud odlaze mladi, ono gori kao zvezda u njihovoj uobrazilji. Svetla njihovih ru nih lampi prosecaju iglice kiše koje uvek uvek uvek padaju jako, jako na Bari-O, nagone i fotofobna stvorenja umotana u plasti ne poliomota e u zaklon iza nagomilanih kesa s ubretom. Tu dole vlada bolest. Brza poput bleska, smrt caruje duž oštrice Bari-O se iva sa injenog od starih konzervi za pivo, presavijenih i iskovanih, ponovo presavijenih i ponovo iskovanih. Ljudi Bari-Oa samo su o i u svojim prozorima favela i ostavljaju no i kišu prodavcima ubreta, momcima s brija ima i blistavim stvorenjima Kompanije. Svetla njihovih ru nih lampi idu ispred njih dok gacaju kroz kišnicu koja im dopire do gležnjeva i kulja niz brda Bari-Oa. I tamo, pomaljšaju i se iz zemlji senki, nalazi se mesto zbog kojeg je gorela njihova uobrazilja. U danima kada su ulice pamtile vozila, bila je to višespratna garaža; dvadeset dva nivoa prostora koji se mogao zakupiti. Sada, dok je tako prošarana i umrljana kiselom kišom, nekadašnji identitet uronjen joj je pod džunglu dalekovoda, nosa a i kablova, kao i tanjira za strujne snopove od ži ane mreže, doma e izrade. Mreža kablova gr evito bljuje debele plave iskre na plo nik.

Na trenutak oklevaju, ta deca svetla. Na trenutak, neka od njih mogla bi i da se vrate. Ali jedno stupa napred kroz kaskadu plave elektri ne svetlosti: tamnokosa devojka, ona koja sebe zove Zed, i mo koju ona crpi iz no i i tople kiše poziva ostale da je prate; svetlokosu, tihu, mrzovoljnog, nasmejanog. Niži nivoi natrpani su do tavanice crnim plasti nim kesama za otpatke. Lelujava svetlost lampi otkriva skrivene pokrete crnog na crnome, linije vlažnog srebra povu ene duž ivica se iva. Šta god to po iva na mestu za kojim srce žudi, ima svoje uvare. Smrt zamahuje krilima u napuštenoj garaži, a onda, u žurbi, nestaje.

„Ne znam baš...“ Maska za disanje menja mu glas, identitet; vide se samo o i momka koji sebe zove Jani i one se više ne smeju. Otresi se malo te arogancije iz Naselja, te razmetljivosti Haj Brazila, dete.

Beskrajna kiša isterala je male stalaktite od kalcijuma iz spojeva na tavanici: svetla pretvaraju perlice vode na njihovim krajevima u bisere. Tamnokosa devojka, ona koja sebe zove Zed, strže masku za disanje. Maska anglja po betonu umrljanom vlagom. Ona udiše trulež, smrad i gnoj.

„Onda se vrati.“ Prilazi momku, miluje ga po kosi spoljnom stranom prstiju. „Idi samo. U redu je. Nema tu nikakve sramote. Prosto, ovo nije za tebe. Ne emo ti zameriti.“ Njegovi prsti uzmahuju da zgrabe njenu šaku koja ga miluje, miluje. Bes, poniženje bukne mu u o ima iznad maske. Zed se osmehuje.

„Idem ja sa vama. Vidiš...“ On strže svoju masku za disanje, baca je dalje od sebe. Puni plu a zadahom ubreta Bari-Oa.

„Drago mi je.“

I svetlokosa, tiha i mrzovoljni bacaju maske za disanje i udišu smrad i užeglost i svi se osmehuju, svi su prijatelji i ljudi iz Kompanije na okupu. Kre u dalje i na dodir njihovog svetla sve okupljene senke beže i blede: sprat za spratom za spratom odzvanjaju e, kapave tame obasjane gr evitim plavim blesecima; strujna mreža je neumorna. U iš ekivanju. Zed se zaustavlja, podignutih ruku, tišina, mirno. Njene o i, njene nozdrve raširene su, tragaju za ne im, za naznakom, za se anjem na gardenije.

„Aurelijane?“

Ime hrli oko zdepastih, etvrtastih betonskih stubova.

„Aurelijane!“

Podiže visoko mali plasti ni cilindar. Protresa ga i stvari koje lebde unutra hvataju plavu elektri nu svetlost. „Donela sam ti nešto, Aurelijane! Melem za tvoje meso na umoru, ti trapavi, oronuli star e, prestanak truljenja! Dobra roba, Aurelijane, roba iz Kompanije, uješ li me, Aurelijane?“

Uzdah u tami. Poja an drevnom akustikom garaže. Zraci baterijskih lampi šire se lepezasto u to ak svetlosti: ništa. Samo uzdah.

„Ništa više od tebe. Pa dobro. Smelija od ve ine, pretpostavljam, ali ništa manje glupa. Ili tašta. Vrlo dobro, daj mi robu.“

Zedina šaka sklapa se oko plasti ne bo ice sinteti kog usporiva a hormona smrti sa škljocajem pacovskih eljusti. „Daj nam istotu.“

„ istotu“, mumljaju i mrmrljaju svetlokosa, tiha, mrzovoljni i nasmejani. Poput molitve.

„ istotu. istotu istotu istotu. Naravno.“ Strujna mreža drhti i puca i Aurelijan je tamo, niotkuda, odasvuda. Visok je, visok i zgodan kao i bilo koji sin korporada. Na njemu su belo laneno odelo, panama šešir i cipele. U rupici na reveru ima karanfil od crne svile, šake mu lako po ivaju na pozla enoj dršci bambusovog štapa. Šake su mu divne. Zed nikada nije videla tako divne šake kao Aurelijanove. Miris gardenija ja i je ak i od smrada Bari-Oa. „ istotu. Plaha omladino.“

Osmehuje se. Zamislite an ela davno palog kroz prste Božje koji pamti svoj raniji status. Zamislite kako bi se on osmehivao. „Hodite onda.“

Pitanje: šta to Aurelijan prodaje što vredi i upola koliko dragocena roba koju kupuje? Ovo.

Sedmougaoni metalni okvir. Visok kao ovek iz Kompanije. S njega vise vodovi, kablovi i nezgrapno nakalemljeni kompumoduli. Nagoveštaj kapije. Nagoveštaj ogledala. U neku ruku, oboje. Jedan itav nivo Aurelijanovog malog kraljevstva odvojen je da bi tome služio. Dok kuc, tak, kuc, tak štapa o beton vodi njegove hodo asnike, kablovi drhture od struje i u najkra em mogu em kvantumu spoznaje, sedmougaonik ispunjava ravan plave svetlosti.

Zed dodiruje glatki metalni okvir, miluje kablove koji zuje, viri u gr evitu plavu svetlost kao da želi da vidi postoji li nešto s druge strane, šta bi moglo predstavljati drugu stranu.

„Ništa“, kaže Aurelijan. „To je razlog, zar ne? Ništa, i sve. Recite mi, da li sam ve postao religija? Trebalo bi da jesam.“

Nestrpljiva, gladna duha, Zed ve skida ode u. Fina svila i koža korporade leže poput zmijskog svlaka na betonu boje r e. Aurelijan oblizuje usne malim jezikom kao u iguane. Ne ose a glad prema Zed. Gladan je bo ice u njenoj ruci.

„Pretpostavljam da, pošto ste ve uli za moj baca materije, morate u najmanju ruku rudimentarno razumeti Da Kostin postulat o Univerzalnoj poziciji po kom on radi; konkretno, da je na odre enom matemati kom nivou verovatno a postojanja objekta jednaka bilo kojoj i svakoj ta ki vaseljene...“

„Aurelijane...“ Zed skida prstenje sa prstiju, mesingane i koštane zuvembe sa ru nih zglobova. Osloba a kosu kožnih vezica. „Bez teorije, star e. Bez postulata. Samo uradi to.“ Pripija svoje meko meso uz tvrdi metalni okvir. Plava u svetlu ve nosti. Savršeno dete Kompanije. Aurelijan vrti glavom, u suvom, tobožnjem žaljenju. Dvaput pucka prstima, otvara divnu šaku. Bo ica s blistavim stvar icama leti u luku kroz vazduh. Crnoberzijanska besmrtnost. Aurelijan je hvata munjevito i sklapa prste da bo icu smesti na sigurno, u džep na

srcu svog lanenog sako. Njegove šake, njegove divne, *divne* šake, pomeraju se iznad ružnih, neumesnih kompumodula.

I betonska oplata odavno mrtve garaže zuji u naletu energije. Zujanje prelazi u pulsiranje migrene; na trenutak podovi, tavanice, stubovi drhte i trepere dok strujna mreža pronalazi i gubi njihove rezonantne frekvencije. Metalni sedmougaonik je vrsta ravan plave svetlosti. „Heeesuse“, šapu e neko.

Devojka koja sebe zove Zed zabacuje crnu kosu i stupa u polje teleporta. Ne stiže ak ni da vrisne.

Umire, zbrisana, razorena raštrkana raznesena do najdaljeg zakrivljenja izotropске vasseljene, razmazana kroz vreme od ve nosti do ve nosti. Nije ništa. Sve je, sjedinjena s vasseljenom u trenu sveprisutne nirvane koja traje ve no i ve no i ve no i ve no i ve no i ve no i ve no, a ipak ak ni tren nije otkucao na asovnicima beskraja.

Raj.

Pakao.

I u istom trenu kada je razorena, raštrkana i raznesena, prikupljena je iz beskraja i ponovo stvorena. Ponovo živi.

Stupa iz polja teleporta. Blista. Šake, lice, telo. Sav ljudski talog sagoreo je u tom trenu sjedinjavanja s vasseljenom. ista je. Prosvetljena. Sveta. Njeni prijatelji su uplašeni: šta je ovo? To nije Zed. To ne može biti njihova Zed. Ali, ona stoji me u njima, poziva ih da dodirnu njeno blistavo telo i oni pružaju ruke za dodir, vire kroz njeno bleštavilo. Vide. Onda i oni skidaju svoju finu finu ode u Kompanije i stupaju nagi u baca materije da bi bili zbrisani, razoreni raštrkani razneseni širom vasseljene, da bi umrli i ponovo živeli, ista, osve ena stvorenja u toplom kapanju napuštene garaže dole, u Bari-Ou: svetlokosa tiha mrzovoljni... nasmejani?

Nasmejani? Momak koji sebe zove Jani krije se od nasmejanih, blistavih stvorenja koja su do pre nekoliko sekundi bila njegovi prijatelji. Krije se u njihovim senkama. Plašio se da zbrši sebe u polju baca a materije i udaljava se od družine svetaca kroz odzvanjaju e, kapave spratove progonjen mirisom gardenija i sjajem oštrica, napolje na toplu kišu i prepune ulice, natrag sokacima i stepeništima do sjajnih tornjeva Haj Brazila, nasmejani de ak koji se više ne e smejati.

I što je bilo petoro, sada je etvoro.

Sada za sebe imaju nova imena. Nova imena za nova mesta, nova imena oblikovana kao staklene sablje korporada ili obasjane odaje njihovih arkada i galerija, lo a i trgova gde se hoda po oblacima. Zovu sebe Gospodarima vrlina.

Šapat u kabinama za intimne razgovore u kafeima neona i hromiranih cevi. Kosa linija crvene farbe naprskane preko zida hodnika dole, na rezidencijalnim nivoima. Šifra za mrežu podataka na r kana olovkom na javnoj govornici. Ceduljica zavu ena niz vratove za rubove arapa među dugmad šliceva za zuvembe pojaseve oko struka za naušnice u džepove kraj srca: *Gospodari vrlina*. Ve ina nema o i da bi videla, nema uši da bi ula, prolaze kao što septembarski oblak prolazi i razilazi se oko aerokrivljenja arkologija. Oni kažu: *Que?* Kakva je to *gnjavaža* (da bi se rimalo sa *garaža*, što zna i mesto za ostavljanje starih automobila, što zna i Aurelijanov posed od dvadeset dva nivoa)? I kažu: *Que, neh!* nemam vremena za tu *gnjavažu*, moram da radim moram da se igram moram da živim moram da volim moram da uživam u životu na visini, ovuda se ide samo jednom, kompadre, zato daj da popijemo da okinemo da zabijemo da nabijemo da zaigramo; mi smo ljudi Kompanije!

Ali nekolicina ne može da zaboravi šapat. Crveni slogani kaplju niz imaginaciju i vele: *Hodajte putem koji nije put. Putem kojim je malo njih ve hodalo, si ite iz svojih korporada, dalje od svetiljki u tamu pod oblacima koja je bolja od svake svetlosti*. I oni gledaju svoje vajne bajne kule i kažu: Heeesuse, zar je sve u tome? Radiš radi igranja radi jebanja radi žvakanja radi nabijanja radi zabijanja radi življenja radi umiranja radi slavne i blagodatne, udesne Kompanije? I kažu: Po i u putem koji nije put, pozva u tu šifru, pojavi u se na toj adresi, hoda u tom uskom i vijugavom stazom što vodi u tamu bolju od svake svetlosti.

I tamo pronalaze Gospodare vrlina. Oni leškare me u jastucima od floforme na podovima od živog krzna. Zamišljeni lotosi na staklenim galerijama, s kafom, i oblacima samo dva kilometra niže. Ratnici izmaglice dole, u neprekidnoj pomrini industrijskih jezgara. A evo jevandelja koje propovedaju.

Sve je ništa.

Ništa je sve.

Makar imao sva bogatstva visokih oblina Haj Brazila, siromašniji si od najsiromašnijeg nonkontraktada dole u Bari-Ou. Postani ništa i dobi eš sve. Nirvanu. Nihilizam. Blaženstvo brisanja. Toga što si bio ništa, a onda ponovo postao. Pro iš enja koje dolazi kada šljaka koja jedva da je ljudska izgara u tom trenutku ništavila i sveprisutnosti. I te unutrašnje snage (nazovi to hrabroš u, nazovi to verom, nazovi to nepromišljenoš u) u jednom koraku koji te vodi kroz polje teleporta, u smrt, i ponovo napolje. Oni propovedaju mra no i o ajni ko jevan elje, ali ima nešto kod tih pripadnika Gospodara vrlina što privla i one koji traže, neka sila, neki magnetizam, neka svetlost. Oni bi to nazvali svetoš u kada bi znali šta ta re zna i. Sve što oni znaju jeste da je to istota života koja nedostaje u njihovim životima.

„Postanite ništa i postate sve“, kaže ona koja sebe naziva Zed. Gleda u o i svojih u enika opuštenih unaokolo na njenim floformama u jami za konverzaciju njenog stana na funkcionerskom nivou. U nekima vidi podozrenje. U nekima vidi strah. U nekima vidi prazninu nalik na prazninu koja je nekada bila u njoj. U nekima vidi svoju glad. U nekima, plamen žudnje. „Osvetite sebe. Umrte i ponovo živite.“

Neka nas Bog spase od onih koji bi svaku našu re da tuma e kao jevandelje.

Došla je pred zoru, ona tiha, Kasadej, ona kojoj je od svih etvoro, izgleda, najmanje prijalo sopstveno novo stvaranje; dozivala je i dozivala i dozivala na vratima.

„Zed...“

„Tiho. Molim te.“

Pet i dvadeset i osvit navire preko ruba sloja oblaka. Klin no i lagano se penje zaobljenim licima korporade; crvena svetlost, svetlost zore, kulja kroz prozor, obasjava devojku koja stoji kraj stakla, s druge strane poda od živog krzna i razbacanih floformi, u jamu za razgovore. Traga za Kasadej, tihom, u njenom uglu kraj vrata.

„Zed...“ Nešto ju je nateralo da prekine tišinu, nešto grozno i zastrašuju e.

Podignuta ruka, zapovest na tišinu. Zedino elo je nabrano, intenzivna koncentracija, tobožnje razmišljanje. Raširene ruke. Svetlost puni svet kao napuklo blesavo žumance jajeta razbijenog u tegli od liskuna. Donji rub sunca izdiže se iznad oblaka.

Pet i dvadeset jedan.

Zahvaljuju i Kompaniji, Haj Brazil uživa u najspektakularnijim osvitima i sutonima s ove strane Jupitera. Atmosfersko zaga enje, o ito.

„Uvek mislim da je pogrešno sa uvati osvit samo za sebe. Treba da ga поделиš s duhovnim bratom, duhovnom sestrom, slažeš li se? Može kafica?“

„Zed?“

Ali ona je žurno prišla džezvi, posudama i ritualu.

„Kas, ti si mi jedna od najstarijih, najmilijih prijateljica. Ose am da tebi mogu da kažem krupne stvari koje su meni važne. Zato mogu da ti kažem slede e: plašim se. Plašim se da gubim to. Možeš li da razumeš šta govorim? Tu, unutra. Naprosto više nije isto. Ose am se kao da imam prljavštinu u venama. Ose am se kao da su mi govna u ustima. Ose am da je vatra unutra samo... žar.“

Zed drži u džezvi metalne zvon i e. Kada voda proklju a, zvon i i zapevaju, zazvone i zacvrku u.

„To je zbog njih. Zbog ostalih. Ima ih previše. Treba im previše. Isisavaju me, pukim svojim prisustvom, isisavaju me. Prljaju me, možeš li to da shvatiš?“

„Zed, ubila sam nekoga.“

„To je kao da me, pošto sam toliko ista, i najmanji kontakt s nekim manje istim od mene, prlja. Prljavština se na belom poznaje više nego na crnom. Ose am da sam prekrivena otiscima prstiju. I svaki put kada do u sa svojim glupim pitanjima, svojim 'Nau i me', 'Povedi me' i 'Pokaži mi put' i svojim 'kako da zašto da kako to misliš, Zed?', vatra gasne u

meni. Ne mogu da se pomerim. To je krasta na mojoj koži. Šrajk i Lolo ose aju isto. Gubimo to. Guta nas prašina.“

„Slušaš li ti? Slušaš li?“ Kasadejin glas izvi se do vriska. Ona, koja nikada ranije nije vrisnula. Pre Zed. Pre istote. Pre svetosti. „Simon Herera Rajs sko io je sa terase za sun anje na etiristodvanaestom nivou! Heeesuse!“ Kafa curi u malom, preciznom luku iz džezve u porcelanske posude. „On je bio u mom krugu, nije dugo dolazio na sastanke. Imao je problema s roditeljima, s devojkom, sa u iteljem; nije im se dopadalo što je umešan u rad kruga. Indoktrinacija, tako su to nazvali. Pokušavala sam da mu pomognem da se sredi. Sino se javio; javna mreža podataka, oko dva. Imao je veliku sva u sa svojim. Stalno je govorio da se sve raspalo, sve se samo gomilalo oko njega, sve više i više i više, tako da od svega toga nije mogao da vidi izlaz. Heeesuse, Zed, bilo je dva ujutro, ja sam uzela poprili no, pa sam mu dala prvi savet koji mi je pao na pamet; standardno, znaš ve kako to ide: pokušaj da u ovoj situaciji postaneš ništa i sve e pro i pravo kroz tebe, a ti eš iza i na drugoj strani kao pobednik. Takve stvari. Onda. Bože. O, bože.“ Više ne može da zadrži suze. Zed je posmatra kako pla e hladnokrvno i ljubopitljivo, kao što bi gledala zanimljiv geološki uzorak. Sr e svoju kafu, posmatra. „Onda sam ula da je sko io. Sa etiristo dvanaestog nivoa. Rekao mi jedan njegov drug. Pokušao je da ga odvрати, ali ovaj je samo ponavljao i ponavljao: 'Ovo je izlaz, umre u, posta u ništa i bi u sve.' A ja sam kriva za to. Ja sam odgovorna. Odgovorna sam za Simonovu smrt kao da sam ga li no gurnula sa te terase za sun anje. Ubila sam ga. Kriva sam. I ne znam da li u mo i to da podnesem. Ne znam.“ Kroz prozore zore ona vidi kako Simon Herera Rajs pada kao ljudska zvezda prema oblacima srebrnim od mese ine, vidi ga kako se razbija u ništavilo dole, na mra nim uglovima industrijskih jezgara. „Ne znam. Prosto ose am da bi možda sve bilo bolje kada bih krenula za njim. Shvataš?“ Šmrk e. Crna šminka curi joj od o iju niz obraze.

Zed diže pogled sa svoje kafe, iznenada se osmehuje.

„Ali zar ne uvi aš, upravo je u tome problem! Ose aš se odgovornom zato što si dopustila sebi da te zaprljaju vrednosti drugih, ne istih ljudi. Nisi ti kriva za to; kako možeš biti kriva za to? Samo misliš da si kriva zato što su ti svetost, istotu zamaglili drugi ljudi. Ono što nama treba jeste novo posve ivanje. Novo pro iš enje. Još jedan prolazak kroz prozor ve nosti da bismo bili pro iš eni od sve te prljavštine i mraka. Pri ala sam sa ostalima, svi ose aju isto, svi se slažu da je to jedini na in da povratimo svetlost koju smo delili. Ponovo dole, u Bari-O. Da ponovo pro emo kroz vatru. Da se iznova preporodimo.“

„Ti to ozbiljno? Sasvim ozbiljno? Jedan de ak je mrtav, a ti umeš da pri aš samo o svojoj dragocenoj istoti i svetosti?“

„Naravno da govorim ozbiljno. To što se dogodilo, naravno, veoma je tragi no, što je još ve i razlog da se ponovo pro istimo i budemo sigurni se da se to nikada više ne dogodi. Ho eš li po i?“

„Ne! Ne!“ Ona ustaje. Više nije tiha. „Ne, ne u po i. Dosta mi je. Ne želim više da imam ništa sa ovim, sa tobom, sa bilo kime od vas. Nemojte me zvati, ne dolazite mi, samo me ostavite na miru. Ne želim nikada više da vas vidim. Tako je.“ Šake kao makaze. „Odustajem.“

Pet i trideset. Vrata lupaju. Poluprazna posuda s kafom na podu od živog krzna. Sunce stoji visoko iznad horizonta, novi divan dan, poput svakog dana proživljenog u uzvišenosti korporada, i što je nekada bila etvoro, sada je troje.

„Duže?“

„Duže.“

Ovaj put samo ih je troje. Aurelijan pomišlja na jednu od svojih suvih, mra nih malih šala, pa odbacuje tu pomisao. Oni nemaju smisla za humor. I nisu prestrašena, uzbu ena, kriva deca. Udobno zauzimaju mesta, mo ni na njegovom betonu, svako ta no u središtu svog prostora, zapovedaju i tim prostorom lakim panterkim držanjem onih koji su ro eni u Kompaniji. Senke tamnog svetla koje poja avaju sliku fiksiraju ga u središtu njihovih fokusa. Vitki. Gladni. Ne šali se sa tim ljudima. Njegovi momci s brija ima pla eni su, raspore eni i samo na dodir dugmeta daleko, ali Aurelijan se ose a neodređeno ugroženo. Tanki crni jezik iguane oblizuje mu usne.

„Duže. Tako. U tome, moram priznati, postoje izvesne poteškoće. Proces je sa inženjeringom tako da praktično ne bude trenutno, da ne traje duže od nekoliko pikosekundi. To zahteva ponovno podešavanje temporalnih randomizatora za funkcionisanje u makrovremenu i, sasvim iskreno, ne mogu da garantujem stoprocentnu reintegraciju.“

„Što znači?“

„Moguće fizičke ili mentalne oštećenja, po svemu sudeći i fatalna. Moguće je da se telo u potpunosti reintegriše, ali bez života. Moguće je i potpuna randomizacija.“

„Potpuna randomizacija?“ Ta ogoljena glava u njihovim glasovima doprinosi da svi zvuče kao jedno.

„Pretpostavljam da ste dovoljno inteligentni da shvatite i sami šta to znači.“ Iguanin jezik šiba napolje, unutra. Bože, alaj je veeras vruće i dole, u Bari-Ou.

„Ali moguće je.“ Ta im je vođa, ta devojka; ona je najmlađa i najgladnija od njih troje.

„Svakako.“

Iskušenje treperi u njenoj šaci. Drma božicu, tera roj života u kovčeg.

„Dobra roba, Aurelijane. Nova roba. Reci mi, Šrajk.“

„Ukršteno sa A P F E faktorom rasta. Novo, novo, Aurelijane. Ovde više nije u pitanju produženje života, već i podmlađivanje. Izvor mladosti, staro. Mnogo sam rizikovao kada sam to krišom izneo sa mesta gde radim. Daj da mi se to isplati.“

Nalet mirisa, zadah gardenija; aroma koju Aurelijan koristi da bi prikrio smrad mesa starog stotinu pedeset godina. Mesa koje krešti i zavija za onim što tamnokosa devojka drži među prstima. Faktori rasta. Više ne puko odlaganje smrti, već iznova dodir sa životom. Pravim životom. Život je droga na koju je Aurelijan navučen.

„Važno je da budete svesni rizika.“

„Mislim da si ga sasvim prikladno objasnio.“

„To znači da me ne možete smatrati odgovornim za ikakve... nepredvidive posledice?“

„Da.“

„Onda smo se dogovorili.“

Cere se jedno drugome, ta deca korporade u glatkoj koži i mekoj crnoj svili. Pesnice se stiskaju u gestovima pobede, solidarnosti. Grmljavina trese Bari-O, munja uhvata me u metalnim monolitima industrijskih jezgara Haj Brazila. Dole, gde su nekada automobili režali i vijugali, crne plastične stvari kreću se, neumorne, prodrmane grmljavinom, hvataju i munje svojim tankim sečivima.

Nemojte misliti da su oni jedini. Nemojte misliti da niko drugi nikada nije krenuo u to hodočašće do zagušenih blatnjavih ulica zemlje senki da bi potražio Aurelijana blistavim, prodornim zracima svetla. Gospodari vrlina imaju uenike. Kao što su i Gospodari vrlina sami nekada bili uenici uz skute drugih uitelja. Zato nemojte misliti da su oni prvi. Aurelijanovo telo prkosi smrti već pola veka; za pedeset godina bilo je mnogo plastičnih božica sa sintetičkim potiskivim hormonima smrti. Mlađi funkcioneri Kompanije koji gore od ambicija i anksioznosti karakteristični za mlađe funkcionere; istraživači duha umorni od zvezda i neona, u potrazi za blistavijim prosvetljenjem dole gde ulice nemaju imena; nesposobne duše kojima je potrebno da dokažu nešto (nikada ne mogu ta no da objasne šta) sebi, drugima, svetu; šuplji ljudi u potrazi za ispunjenjem u praznini, za univerzalnim iskustvom u ništavilu. Umetnici. Nebojše. Budale. Lovci na senzacije. Puki pomodari. Svi oni u ovom ili onom trenutku njegovog veka, a polovina je platila Aurelijanu da kroji kroz njegov teleport. I ne samo sint-P H S. Druga scenarija, druge vrste, druge droge. Aurelijan nije uspeo da doživi sto pedesetu u Bari-Ou bez dobro plaćenih saveznika.

Nikada ih nije bilo mnogo. Aurelijan se ne reklamira. Od usta do usta, to je najbolja preporuka. Stvar koju bi mlađi funkcioneri u reklamnom poslu trebalo da upamte. Ali, dovoljno. To ga je održalo. Dovoljno da ostane živ i funkcionise gotovo većno. Većnost bi Aurelijanu bila dovoljna da otplati ono što je investirao u baka materije. Nije to investicija koju bi Projektni direktori shvatili; bol, gubitak i razbijanje iluzija ne pojavljuju se u njihovim stupcima aktive i pasive.

Bio je inženjer u tim prvim, zamannim danima kada je vizija korporacijske veli ine poslala industrijska jezgra u oblake iznad onoga što je nekada bio Sao Paulo. Bio je matemati ar, Da Kosta, pripadnik osniva kih porodica koje su bacile svoje staklene i eli ne tornjeve u stratosferu, graciozne i elegantne poput njihovih jedna ina. Bili su prijatelji, duhovni prijatelji, u vezi dubljoj i vrš oj nego što bi ijedna formalna mogla da iskaže. I taj duh koji su delili iznedrio je zamisao. Neverovatnu, ogromnu, nezamislivu, netolerantnu, divnu zamisao. Prenos materije. Trenutan. Preko neograni ene udaljenosti. Teleportaciju. Napravili su planove, sheme, probne modele i projekcije. I sjajno je funkcionisalo. Poništavanje daljine. Revolucija trgovine. Odneli su to Projektim direktorima. A Projektni direktori su svemu tome odrekli glavu. Ruke. Noge. Jer duhovni prijatelji nisu shvatali šta poništavanje daljine može u ini sa zakonima ponude i potražnje i silama tržišta. Transport, prevoz, grane proizvodnje i snabdevanja; itav koncept tržišta i fabrika, pa tako i, u krajnjoj liniji, korporada i same Kompanije, bio je ugrožen. Oni ne e ulagati u brija kojim e prese i sopstveni grkljan.

Snovi i duhovni prijatelji ne kopne i ne nestaju tako lako. Korporade su ih odbacile; vrlo dobro, oni e odbaciti korporade i odneti svoju zamisao onima koji e to umeti da cene, siromašnima i razbaštinjenima zgurenim u svojim favelama u podnožju blistavih tornjeva. Jednog dana, razbaštinjeni bi mogli da obore te sjajne tornjeve. Decenijama su posve ivali svaki slobodni krusado, svaki slobodni tren izgradnji potpunog sistema za transmisiju materije. Sve je žrtvovano snu izuzev njihovog duhovnog prijateljstva, jer to je bilo ono što je održavalo plamen sna. A onda, kada je osnovna stanica bila dovršena, dok je iš ekivala testiranje, Da Koste su dobile glupu malu infekciju i pomrle pošto nisu imale para za crnoberzijanske antibiotike. Lišen duha koji je me u njima živeo, san je iskopneo u razo aranje, cinizam i na kraju u prljavi mali pogon koji je izbacivao grumenje plasti ne besmrtnosti u taštoj nadi da e jednog dana, jednog dana, nadživeti te arogantne nebodere. Uvek je bio kukavica, Aurelijan s divnim šakama.

A oni i dalje dolaze. Vrlo malo ih se vra a da po drugi put pro u kroz vatru. Samo izuzetno duhovni, izuzetno pohlepni, vra aju se iznova i iznova i iznova. Samo duhovno pohlepni pomeraju i pomeraju i pomeraju granice iskustva; dve, pet, deset sekundi brisanja, zabijanja tela i duha kroz baca materije sve dok se zakrivljenje ništavila ne obavije oko svakog molekula svake elije njihovih tela.

Duhovna gordost je stvarna.

Duhovna arogancija je stvarna.

Duhovna pohlepa, koja u itelja uvek tera da kora a pred u enikom, stvarna je. Pest duhovne pohlepe steže vrsto poput pesti koja Aurelijana drži za njegove plave plasti ne bo ice, zavisnika za njegovu drogu.

Bilo je neizbežno da postanu ljubavnici; Zed, k erka Osniva kih porodica, plemenitog porekla, i visoki, snažni, mrzovoljni momak odozdo, sa industrijskih nivoa, koji sebe naziva Šrajk. Baca materije razmazao ih je tako daleko, tako tanko, da više nije postojala nikakva mogu a ta ka kontakta izme u njih i njihovih u enika. Izuzev podeljenog otkrovenja. I primljenih žrtvi u znak zahvalnosti. Šrajk je napustio posao u farmaceutskeoj jedinici koja je Gospodare vrlina snabdevala novcem u vidu droge: više nije mogao da trpi prisustvo ne istih. Nije imalo zna aja to što ni oni podjednako nisu mogli više da trpe njegovu prisustvo. Otud je bilo neizbežno da, u izolaciji, mrzovoljni bude privu en tamnokosoj.

I tako leže skupa, obavijeni jedno oko drugog na podu od živog krzna, dok se jutro javlja iznad njih. Šake tamnokose istražuju telo mrzovoljnog; snažne obline butina i guzova, glatko udubljenje le a, zaobljene padine ramena, maze i maze i, odsutno, bez misli, kao da je on od kamena ili plastike, ili mala životinja, ku ni ljubimac. Ona posmatra osvit dana nad Haj Brazilom. I ne zna šta to vidi. Geometrijski apstraktnu ravan oblaka. Razbija ki, prodorni zamah tornjeva. Globus, atom svetlosti na rubu sveta: boju crvenu, ljubi astu, zlatnu.

Šta su oni? Šta je ovo? Šta ovo zna i?

Nešto? Išta?

Ništa?

Trenutak panike kada spoznaje da to ne zna i ništa. Da nije važno. Da nema značaja. To nije ništa. Panika je napušta kada spoznaje da ni ona, takode, nije ništa.

To telo opruženo preko nje, ta zbirka oblina i ravni, meko e i tvrdo e; to telo, taj Šrajk ne zna i ništa.

Ne zna i ništa.

Nije ništa.

Zed se osmehuje. Gotovo da je tamo.

I:

„Kako to misliš, ne možemo više da se viđamo?“

Ona uzdiše, zabacuje kosu iznervirana, na onaj svoj način koji on smatra tako privlačnim.

„Znala sam da ne možeš, znala sam da ne možeš razumeti. To je zbog toga što ta fizička stvar nema značaja, zar to ne uviđaš? Na kraju krajeva, nije važna, a ja mislim, osećam, da ti to radiš, a mene teraš, samo da bi za sve mogao da postoji razlog, a to ne može biti, znaš da ne može, na kraju krajeva, ne može ništa da zna.“

„Hoćeš da kažeš da ti ništa ne znaš?“

„Ne! Ne! Pokušaj da razumeš. U pitanju je ta fizička stvar: pridaješ joj suviše važnosti, mi smo objekti jedno za drugo, fizički objekti, a to nije ono što je važno.“

„Govoriš da ti ništa ne znaš.“

„Govorim da ništa, ništa fizički, ne bi trebalo da mi bilo šta zna. Niti mi zna. Ne zna. Sve je ništa, to je ono u šta verujemo, zar ne? E pa, sad to znam. Osećam. Sve je ništa. A to ništa unutra, praznina, duhovna stvarnost, jeste sve.“

Pauza.

Tišina.

„Ti nisi Zed.“

„Jesam. Ja sam Zed.“

„Ne, nisi. Možda si nekada bila Zed, onomad, bila si devojka koje mi nikada nije bilo dosta, devojka koja me je opinjavala. Morao sam da budem blizu tebe, to mi je bilo najvažnije u životu, da budem blizu tebe. A sada ne znam u šta si se to pretvorila. Da li znaš koliko sam ti se dugo divio izdaleka? Da li znaš koliko sam te čekao na ovo, kroza šta sam sve prošao samo da bih bio blizu tebe, sve to sranje o duhovnosti? A sada, ne mogu da shvatim u šta si se to pretvorila. Tu nema ništa ljudskog.“

„To ne govori Šrajk. To je stari Šrajk. Ali ti si sve to prevazišao, zar ne? U tome i jeste stvar, postati nešto više od običnog Šrajka ili Zed, postati više od sebe, više nego ljudski.“

„Ne bih tako rekao. Ne pošto sam video ono što sam video. Rekao bih manje nego ljudski.“

„Ako pokušavaš da me peckaš, ne vredi ti. Prevazišla sam sve te tri stvari.“

„I ljubav?“

„Ti naprosto ne razumeš. Mislila sam da razumeš. Mislila sam da si jedan od nas.“

„Pa, izgleda da naprosto nisam.“

„Ne mogu više da se viđam s tobom. Tebi je suviše važno da me kontaktiš. Ne mogu se više viđati.“

„Zed! Zed! Zed...“

I što je nekad bilo troje, sad su dve.

Deset sekundi dvadeset sekundi trideset sekundi. Pola minuta, jedan minut, minut i po. Dva minuta.

Satovi vere vraćaju ih u Bari-O, tamnokosu i svetlokosu, iznova i iznova.

četiri minuta.

Aurelijan nije zadovoljan.

„Verovatno je za uspešnu reintegraciju je mala.“

„Koliko mala?“ To mesto sada pripada njima koliko i Aurelijanu, kapavi betonski nivoi, u plastiku umotani ljudi-senke podjednako su za njih simbol doma kao i besprekorne rezidencije Haj Brazila naseljene divnom decom Kompanije.

„Ho eš izgleda?“ I Aurelijan više nije hibrid an ela-demonarizni ara Misterija, ve samo još jedna istrošena komponenta mašine koja im oslobada duše. „Rekao bih da su šanse za uspešnu reintegraciju samo osam procenata.“

Zed se smeje. „To iz tebe govori sto pedeset godina. Ose am miris tvojih gardenija.“

„Samo jednom se živi.“

„Mi ne. Mi smo živele desetinu života i više.“

Ali Lolo, svetlokosa, niska, blistava devojka, tako e nije zadovoljna. etiri minuta... Zed guli sa sebe tesnu kožu i blistavi crni najlon, skida prstenje sa prstiju, osloba a vezica oblak kose. Sve je to sada deo rituala. u i kao trka ica pod pištoljem pred svetlucavim sedmougaonikom. Gleda ga kao što bi gledala prijatelja koji je postao neprijatelj, ili neprijatelja koji je postao prijatelj. Smeje se, vrti glavom i baca se kroz polje teleporta.

Deset sekundi. Sve je to, u stvari, pitanje relativiteta. Subjektivnosti, objektivnosti. *Dvadeset sekundi.* Vreme ne te e za teleportovane i mrtve. Hronon i eon njima su isti. etiri pika etiri mikra etiri minuta etiri ve nosti, *trideset sekundi*, ne možeš da razlikuješ, *mrtvasi*, raznesen na sve strane vasseljene. *Minut.* A nikakvog pro iš enja nema; ne postoji ništa što bi se moglo pro istiti. A opet, u neku ruku, kada ovek umre, njegovi gresi umiru sa njim i ne ra aju se sa njim ponovo. Ali njegova priroda nije izmenjena, jer bez svoje prirode on nije ništa, pa se tako tama *vra a* i on se *vra a* svetlosti baca a materije. *Minut i trideset.* Ponovno stvaranje je ono što pro iš ava, taj prvi glisando gliona kroz moždanu koru što veli, što zna: *Bejah, i evo sam živ.* To je pro iš enje. To je ono što vidi oko vere. *Dva minuta.* Satovi vere ozna avaju etiri minuta kao da su više sveti od etiri mikrosekunde i vele: etiri minuta (*tri minuta*) nisi bio ništa, razdvojen, izvan vremenom vezane strukture vasseljene. A sada, ponovo si ti.

To je ono što ozna avaju satovi vere. To je ono što oko vere vidi.

etiri minuta.

Ona izle e iz teleporta, posr e preko vlažnog, krastavog betona, udara o betonski stub. Ne ose a bol. Gori. U plamenu je i u sopstvenoj svetlosti vidi dalje nego ikad pre, u srce svega. Goli betonski pod garaže njenom oku vere izgleda providan, Lolo, svetlokosa, naginje se iznad nje i mrmlja re i brižne i utešne koje ona ne može da razume i oko vere guli meso i kost sve do središta njenog života.

Zed vidi svetlost svoje prijateljice kraj sopstvene i to je nalik na plamen sve e kraj pe i. I vidi Aurelijanovu dušu, nalik na crnu, izuvijanu žicu.

„Moraš to da uradiš.“

Usta su joj puna zvezda i svetlosti.

„Zed, dobro si? Kako si izletela iz polja, sigurno si dobro? Da li si se povredila?“

Šta to ona govori? Šta to ona govori?

„Ne. Nema povrede. Dobro. Sve je dobro. Moraš to da uradiš, Lolo, uradi i ti to. Uradi.“

„Heeesuse, šta znam, Zed, kad si izašla kroz tu mašinu, toliko je prošlo vremena, uplašila sam se, nisam znala ho eš li se uopšte vratiti! Znaš šta je Aurelijan rekao...“

Aurelijan stoji me u svojim mašinama. Ne uje, a još manje mari, za ono o emu njih dve brbljaju. U prostorima svoje mašte posmatra kako se ruše tornjevi.

„Moraš to da uradiš. To je put napred. Kvantni skok do novih nivoa duhovnosti; da znaš da možeš da savladaš strah i da te ništa više nikada ne može uplašiti.“

„Šta znam, Zed, verovatno a...“

„Kada umreš, i strah umire sa tobom i ne ra a se ponovo. To je ono što nije valjalo ranije kada smo prolazili tuda, nije bilo dovoljno dugo da bismo se uplašile i pronele tuda svoj strah. Ali kada traje duže, poneseš strah sa sobom do tog prvog koraka, i on bude zbrisan. Uradi to, Lolo. Moraš to da uradiš.“

„Misliš da bi trebalo?“

„Moraš po i.“

I svetlokosa, ona što sebe zove Lolo, osloba a se svih ljudskih afektacija i postaje ono što je, devetnaestogodišnjakinja, malo bucmasta, malo uplašena u plavom svetlu.

„Uradi to!“ kaže Zed. Jedino što njeno oko vere ne može da vidi jeste ono što leži iza te ravni plave svetlosti. Jedan korak drugi korak tre i korak etvrti. Lolo prolazi kroz polje

teleporta da bi bila randomizovana. Satovi vere otkucavaju. Deset sekundi. Zed ostavlja svoje stvari iz Kompanije tamo gde leže, u i na vlažnom podu. Nije joj važno. Ništa joj nije važno. Dvadeset sekundi. Posmatra baca materije, ali unutra, potpuno je obuzeta razmatranjem sopstvenog iskustva. Trideset sekundi. Pola minuta. Grmljavina pucketeta, munja izbodena u stratosferi šiljcima korporada spušta se kroz industrijska jezgra da bi se prizemljila u Bari-Ou. Baš ništa. Jedan minut. Okom svoje vere prodire kroz trajne slojeve oblaka i mo ne korporade su staklene stvar iced ispunjene pištavim kristalnim figuricama, lutkama punim straha koje ekaju da malj kona no padne. Ništa. Sva mo i arogancija Kompanije i njenih Projekta: ništa. Minut i trideset.

„Crpi mnogo energije, kada ovako dugo radi.“

Gnusna joj je neophodnost da govori. „U proteklih nekoliko meseci dobro smo ti pla ali.“

Dva minuta. Najzad, zna. Nije to intelektualna spoznaja, ona to zna duhom, *životnom spoznajom*, ona je to. Sve je prosto... ništa. U poređenju s njenim iskustvom. Ništa. Tri minuta. Više nema ni ega za šta bi marila izvan svog iskustva. Ništa nije važno osim njene duhovnosti.

etiri minuta...

etiri minuta.

etiri minuta.

Aurelijanovo tiho zabrinuto mrmljanje probija Zedino samorazmatranje kako bi je upozorilo da nešto nije u redu. etiri minuta? Lolo...

Nije se vratila.

„Aurelijane: Lolo, gde je ona?“

„ ak i za tebe, to je krajnje glupo pitanje.“

Senke u univerzalnom sjaju.

„Aurelijane, uradi nešto. Vрати je. Smesta. Vрати je ovamo.“

Njegove divne šake poigravaju po kompumodulima.

„Zar misliš da ne pokušavam? Inverzna faza, možda...“ Strujna mreža drhti od energije, trese zgradu kao što bi ovek tresao zmiyu.

„Aurelijane, šta se dešava?“

„ uti. Samo uti.“ Strujna mreža zavija dok joj Aurelijan naređuje da crpi još energije iz javnih vodova. Sedmougaona ravan an eoskog svetla kovitla se ljubi astom i indigo bojom.

„Aurelijane, ti si napravio tu stvar, ti znaš šta ona može.“

„I. Znam. Takode“, vi e Aurelijan, dok ukucava komandu za komandom za komandom svojim kompjuterima, „Šta. Ne. Može.“

Štrcanje elektriciteta u kratkom spoju. Spolja, iz kiše, plavi i žuti bleskovi. Zavijanje se utišava u vibriranje, zujanje, pređenje struje. Polje baca a materije je isto, plavo.

„Spržio sam energetska tanjir“, kaže Aurelijan. „Izgubio sam ga. Rekao sam ti. Rekao sam ti za verovatno u. Plaha omladina. Perem ruke od tebe.“ Dopushta da ga senka ponovo primi.

Zed ostaje ispred teleporta i zuri u jedino mesto koje ne može da vidi svojim okom vere. Ništa. Na kraju krajeva, to nije ništa. Lolo više nije ništa, i to je dobro. Zed ne mora više ni o kome da brine. Slobodna je. I veoma radosna.

Polu sata kasnije, Aurelijan se vra a da isklju i baca materije. I što je nekad bilo dve, sada je jedna.

Gladni dani u Bari-Ou. Otkad je nestala ta devojkica. Nažalost. *Nije uspela da se reintegriše.* Naprosto su prestali da dolaze. Šizma, odustajanje vernika, stari debeli demon Apatija; Aurelijan ne mari, prošlo je dvadeset godina otkad je uopšte mrdnuo iz svog malog kraljevstva na ulice, zbog ega bi mario šta deca privilegija rade miljama iznad njegove glave? Jedino što mu nedostaje jeste prihod od njih. Otkad su prestali da šljapkaju nizbrdo ne bi li pronašli njegovu sortu otkrovenja, stotinu i pedeset godina mesa ponovo je poprimilo svoju punu težinu. Nedostaje mu ta nova, dobra roba Kompanije, s faktorom rasta, ili kako to ve zovu. Pam enje ga ostavlja. Mora pažljivo da koristi zalihe, stotinu i pedeset godina ne

vara se lako. Nekih se anja rado se rešava. Ta devojka, ona što nije uspela da se reintegriše, sada ne može da joj se priseti ak ni imena, lica, tela. Ostalo mu je jedva dovoljno sint-P H S, pošto je platio svojim prijateljima s brija ima (a da li su oni, ho e li oni, mogu li oni ikada biti *prijatelji*, ili samo besprekorno prerušeni paraziti?), da nastavi da funkcioniše. Ali za njegovog odanog isporu ioca, ova loša vremena bi e najgora od svih.

Ođani isporu ilac. Ona e mu pomo i da prebrodi gladne godine sve dok gore ne izraste nova generacija, razbijenih iluzija i indolentna, da ponovo oseti potrebu za njegovim uslugama. Do tada, on e osluškivati njen glas koji doziva sa nižih nivoa: „Tren, minut, trip, džoint, doza tvoje istote za dušu kojoj užasno treba.“ Redovno i odano, ona mu donosi svoje mrvice crnoberzijanskog P H S. Ne pita je kako do njega dolazi, mada sada može da nasluti kako dete korporade lišeno milosti nebesa može da zara uje za život dole, u Bari-Ou. Ne sumnja da se u nekim od tih bo ica nalazi njegovo sopstveno ubre, koje je našlo put natrag do njega u krugu recirkulacije. Za nju, on doziva život u stara, izmoždena kola; previše je prošlo otkad je mogao sebi da dopusti preveliki napon, a ona guli sa sebe slojeve uli ne nepromo ive ode e da bi stala naga pred njim, s plavom plasti nom bo icom koja joj drhti u ruci.

Nekada je bila prelepa. Život u Bari-Ou odmerio je i platio njenu lepotu, da bi je onda uzeo, gram po gram, krusado po krusado. Ostao je okvir, to joj niko ne može uzeti, ravni, obline i uglovi, ali svetlost koja skladnost pretvara u lepotu nestala je. Ođnela su je u kišom natopljenim uli icama, u plasti nim atrljama i ku ercima od pivskih konzervi, usred elika i hroma industrijskih tornjeva, krivicom optere ena bra a iz Kompanije što tumaraju no u u potrazi za provodom, gram po gram, krusado po krusado. Ona prodaje svoju skladnost da bi na tren, minut, sat, popodne, ponovo bila lepa. Da bi u teleportu mogla da umre i zaboravi na izlokane blatnjave ulice, smrad ljudskih fekalija i crne nepromo ive polipokriva e, glad, plesan i bolest, kišu koja spira imena i dostojanstvo sa lica koja pla aju za nju; da bude razorena raštrkana razmazana do kraja vaseljene, i umre za sve ono ružno, odurno i istrošeno. I da se rodi, nova, ista, sveta, blistava i lepa. Za popodne, sat, minut, tren.

„Aurelijane! Aurelijane! Melem za tvoje meso na umoru, ti trapavi, oronuli star e, prestanak truljenja! Gledaj, dobra roba, Aurelijane, roba iz Kompanije, uješ li me, Aurelijane?“

Tako, zna i da je opet došlo vreme? Njegovo pam enje, stvarno, strašno. Jedva može da joj se seti imena, tog uđnog imena, nalik na ime koje izmisliš za sebe, ni najmanje nalik na pravo. Ponekad uspe da joj se seti imena. Uglavnom je u sebi naziva Ođanim Isporu iocem. Nešto u vezi sa njom podse a ga na njega, nebeska nostalgija. Siguran je da je godinama mla a nego što izgleda. Aurelijan ovih dana nema bogzna šta da radi, osim da razmišlja o svom Ođanom Isporu iocu.

Ona ve skida ode u, slojeve zguljene plastike i hartije. Ritualni su važni za oboje.

„Donela sam ti robu, Aurelijane. Dobru robu, robu Kompanije.“ Ona baca plasti nu bo icu. Njegove divne šake vešto hvataju ono ime ga pla a, a onda se pomeraju iznad kompumodula. Zujanje struje, stara zgrada ponovo drhti, sve za nju, samo za nju. Ona zabacuje kosu i samo na tren lepa je, vatra, svetlost, tama i sve ono paradoksalno što žena može biti. Ona stupa u polje baca a materije i ostaje samo miris, se anje, na gardenije.